

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra výtvarné výchovy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MOBILNÍ PRŮVODCE PRO DĚTI
PO ZÁMKU JEZEŘÍ

Guid for children on mobile app at Jezeří castle

Bc. Kateřina VEČEŘOVÁ

Učitelství výtvarné výchovy pro 2.stupeň ZŠ, SŠ a ZUŠ

a

Učitelství matematiky pro 2. stupeň ZŠ (minor)

Olomouc 2024

Vedoucí práce: doc. Mgr. Petra Šobánková, Ph.D.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci s názvem Mobilní průvodce ro děti po zámku Jezeří vypracovala samostatně pouze s využitím uvedených zdrojů a literatury, která je uvedena v seznamu literatury.

V Olomouci dne

Bc. Kateřina Večeřová

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych poděkovat své vedoucí práce doc. Mgr. Petře Šobánové, Ph.D., za vedení práce a pomoc při její tvorbě. Dále svému nejbližšímu okolí za jejich rady. V neposlední řadě zaměstnancům NPÚ na Státním zámku Jezeří za možnost práce se zámkem a konzultace.

Práce slouží jako doprovodný text k praktické diplomové práci.

Obsah

Obsah	5
Úvod	6
Teoretická část	7
1. Památková edukace	7
1.1. Začlenění.....	7
1.2. Význam	9
1.3. Základní termíny spojené s památkovou edukací	10
1.4. Muzejní a galerijní edukace	13
1.5. Památkový pedagog	14
2. Prohlídka jako základní forma památkové edukace	17
2.1. Klasická prohlídka s průvodcem.....	17
2.2. Kastelánská prohlídka.....	18
2.3. Volná prohlídka s textovými informacemi	18
2.4. Volná prohlídka s informačními panely	19
2.5. Kostýmová prohlídka.....	20
2.6. Audioprůvodce.....	20
2.7. Digitální prohlídky.....	21
3. Příklady edukačních pomůcek a akcí na památkách	23
3.1. Knižní podoba edukační pomůcky.....	23
3.2. Interaktivní a mobilní edukační pomůcka.....	28
3.3. Zážitekové aktivity	30
3.4. Edukační pomůcky pro dospělé	32
Praktická část	35
1. Historie zámku	35
1.1. Gotický hrad	35
1.2. Renesanční zámek.....	36
1.3. Barokní zámek	37
1.4. Válečná a poválečná historie	37
1.5. Současnost	39
2. Animovaný průvodce po zámku.....	40
2.1. Kontext vzniku.....	40
2.2. Koncept.....	41
2.3. Tvorba.....	42
2.4. Reprodukce	73
2.5. Evaluace.....	78
Závěr	83
Seznam použitých zdrojů	84
Literatura.....	84
Další zdroje	87
Obrázkové zdroje	88
Anotace	89

Úvod

Moje diplomová práce hledá cestu, jak přiblížit kulturní památku – konkrétně zámek Jezeří – nejmladším návštěvníkům. Určitě jste někdy zažili, ať už na vlastní kůži jako dítě, anebo jako dospělý v doprovodu dítěte, že je prohlídka památek nebaví. Děti dělají naschvály, prohlídky jsou pro ně dlouhé a často při nich trucují. Někdy jim rodiče slíbí, že když to vydrží, tak dostanou sladkost nebo nanuk.

Já osobně mám za sebou 4 léta průvodcovství na zámku Jezeří a takovýchto dětí jsem tam měla spoustu. Mojí snahou bylo co nejvíce informace podat zábavnou formou, ale ne vždy se vám podaří zaujmout 5leté dítě, které se pomalu válí na zemi, 14letého teenegera, který má v uchu sluchátko, maminku, která hlídá batole, pána, který fotí každý detail a vždy zvědavého důchodce, který chce slyšet co nejvíce podrobností.

Během těchto dní jsem se snažila přijít na to, jak i já mohu pomoci zámku s tím, aby se stal atraktivnější právě pro kategorii dětí od čtvrté do osmé třídy, kterých tam chodí s rodiči nejvíce. Co tato kategorie dnes používá nejčastěji, co je jim bližší než nějaký výklad? Takového osmáka už prohlídkou, kterou vede bílá paní moc neoslíníte. Když mu ale dáte do ruky telefon, kde si může najít nějaké video, tak mu to bude bližší. Dnešní děti na základní škole, a nejen ty, sledují plno krátkých videí, ať už na Instagramu, nebo TikToku. Pro ně je to jedno z nejbližších médií.

Proto jsem se tedy rozhodla, že bych pro náš zámek Jezeří chtěla vytvořit nějakou pomůcku k zaujetí dětí při prohlídce a zároveň ji i edukačně obohatit. Jsem si i vědoma toho, že když se dětem řekne slovo arkýř, freska nebo monstrance, tak si z těchto pro ně abstraktních pojmů nic nevezmou. Jestliže však budou mít možnost se na tyto pojmy i podívat, třebaže i v krátkém animovaném videu, tak jim to dá mnohem víc. A kdo ví, třeba si na to v budoucnu i vzpomenou, že to už někde viděly.

Teoretická část

1. Památková edukace

Památková edukace je specifický typ mimoškolní výuky, který probíhá v autentickém historickém prostředí. Památky a památkovou péči chápe jako svůj vzdělávací obsah. Mezi její činitele zahrnujeme památkového pedagoga a účastníky edukačních programů. Hlavním cílem je poté rozvíjet kladný vztah k památce u všech generací.¹

Stuchlíková ve svém článku zmiňuje, není důležitý jen tradiční přístup ke vzdělání. Důležitá je také zážitková pedagogika a v tomto kontextu by to mohla být animace kulturních památek. Hovoří o specifických prohlídkách, které jsou „oživující“ a návštěvníci získávají vztah k památce zážitkem.²

1.1. Začlenění

Památkovou edukaci můžeme začlenit do mimoškolní výuky se specifickými rysy. Někteří autoři ji také zařazují do volnočasové vzdělávací aktivity. Jedná se tedy o edukativní činnost.

Památková edukace u nás se inspiruje příklady ze zahraničí. Jako jedenu z možností novodobé edukace můžeme uvést informaci ze článku od Stuchlíkové, ve kterém popisuje průběh sedmého Fóra školní návštěvy v pařížském Cité des sciences & de l'industrie roku 2009. Cílovou skupinou zde byli učitelé, kteří se mohli seznámit se „zámeckými pedagogy“ a kterým byly předvedeny edukační programy z praxe. Stuchlíková hovoří hlavně o zámcích

¹ HAVLŮJOVÁ, Hana a CHARVÁTOVÁ, Kateřina a INDROVÁ, Martina. Památky nás baví. 2. Předáváme péči o kulturní dědictví žákům 2. stupně základních škol a středoškolákům: metodika tvorby, realizace a hodnocení kvality edukačních programů v oblasti péče o kulturní dědictví pro sekundární vzdělávání. Praha: Národní památkový ústav, 2015. s. 17, ISBN 978-80-905631-7-9.

² STUHLÍKOVÁ, Alice. Hradní a zámecký pedagog – utopie, nebo příležitost? Journal of Historical Heritage Preservation: časopis státní památkové péče. Praha: Státní nakladatelství, 4. 2012, Sv. 72(2), s. 131, ISSN 1210-5538.

Versailles a Clos Lucé, kdy specifikuje, že jakási pedagogická činnost funguje ve Versailles již deset let a zabývá se jí samostatné oddělení o 10 zaměstnancích. Přičemž se tam myslí jak na děti, tak i na hendikepované. Clos Lucé se zase zabývá tvorbou Leonarda da Vinciho jak po umělecké, tak po vědecké stránce a má dva specializované ateliéry. Nabízí hravé a poučné knížky pro děti, které je navádí k detailnímu prohlédnutí objektu a poté formou různorodých úkolů zajišťuje pozornost dětí. Specifikuje, že by se dětem aktivity měly měnit. Clos Lucé dokonce vydává i příručku pro učitele, pomocí které se mohou blíže orientovat a najdou tam i klíče ke knížkám. Na konci článku zmiňuje, že už se jedná o rozvinutou zámeckou pedagogiku, která nás má teprve v Česku čekat.³

Ve své publikaci se Národní památkový ústav (dále NPÚ) hlásí k vytvoření projektu Edukace jako klíčový nástroj pro zkvalitnění péče o kulturní dědictví ČR (2012–2015). NPÚ se zaměřilo na programy pro edukaci různých cílových skupin, či dokonce i pro zapojení moderních technologií v podobě e-learningu a m-learningu. NPÚ spolupracovalo především s Pedagogickou fakultou Univerzity Karlovy a Pedagogickou fakultou Masarykovy univerzity. Tím vysvětlují, že Pedagogické fakulty jsou již zaměřeny na vzdělávání různých cílových skupin, či dokonce i pedagogů a mohou navrhnou didakticky relevantní metody k učení a ověřit je v praxi.⁴

V České republice se za posledních 10 let památková edukace rozrostla. Ať už zásluhou NPÚ anebo i soukromými majiteli. Máme programy pro děti, dospělé, rodiny, seniory i handicapované. Je mnoho oblastí, ze kterých si můžeme vybírat.

³ STUHLÍKOVÁ, Alice. Nové trendy ve zprostředkování kulturních památek ve Francii. *Journal of Historical Heritage Preservation: časopis státní památkové péče*. Praha: Státní nakladatelství, 2. 2010, Sv. 70 (1), ISSN 1210-5538.s. 66-67. ISSN 1210-5538.

⁴ HAVLŮJOVÁ, Hana a HUDEC, Petr a INDROVÁ, Martina. Památky nás baví. 1, Objevujeme kulturní dědictví s předškoláky a žáky 1. stupně základních škol: metodika tvorby, realizace a hodnocení kvality edukačních programů v oblasti péče o kulturní dědictví pro primární vzdělávání. Praha: Národní památkový ústav, 20, s. 34, ISBN 978-80-905631-6-2.

Tato oblast edukace má potenciál se rozvíjet i dále, ať už způsoby, které jsou osvědčené, tak i novými metodami či možnostmi. Velký potenciál mají digitální technologie, jak se později dozvíme. Kdo ví, co nového nám ještě budoucnost přinese.

1.2. Význam

Jedním z významů památkové edukace je prožitek. Voršilková to shrnuje takto: „Prožitek tedy tvoří klíčovou složku při sestavování koncepce kulturně-historického dědictví spolu s jeho následnou reflexí a zpracováním.“⁵

Památková edukace tedy dává povědomí o památkách různou formou, nejen klasickými prohlídkami. Vize NPÚ k památkové edukaci je následující: „Chceme, aby si děti i dospělí prostřednictvím výchovných a vzdělávacích činností osvojili znalosti, dovednosti, hodnoty a postoje, jež přispívají k ochraně dědictví minulosti, k hlubšímu vnímání národní a kulturní identity a ke zkvalitnění péče o kulturní dědictví.“⁶

Cílem památkové edukace není jen o poučení návštěvníka o historii, ale jedná se zde především o vybudování vztahu k danému objektu, o prohloubení pochopení toho, proč se o památky máme starat a brát si z nich ponaučení.

V památkové edukaci se opíráme o tři okruhy, které postupně propojujeme. Jedná se o krajinné dědictví, hmotné kulturní památky a nehmotné kulturní

⁵ HORÁČEK, Martin a MYSLIVEČKOVÁ, Hana a ŠOBÁŇOVÁ, Petra. Muzejní pedagogika dnes: sborník příspěvků z mezinárodní konference pořádané katedrou výtvarné výchovy PdF UP v Olomouci 6.5.2008. Sborník. Olomouc: Univerzita Palackého Olomouc, 2008. s. 101, ISBN 978-80-244-1993-0.

⁶ HAVLŮJOVÁ, Hana a INDROVÁ, Martina a SVOBODA, Petr. Památky nás baví. 4, Kulturní dědictví jako příležitost pro učení všech generací: metodika tvorby, realizace a hodnocení kvality edukačních programů v oblasti péče o kulturní dědictví pro neformální a informální učení. Praha: Národní památkový ústav, 2015., s. 57, ISBN 978-80-905631-9-3.

památky.⁷ Můžeme tedy říci, že propojujeme přírodu s objekty a historií – ať už jazykem, tradicemi či příběhy.

Důraz je kladen na výběr edukačního programu pro cílovou skupinu. Ve svých publikacích se NPÚ zaměřuje na předškolní a mladší školní věk, sekundární vzdělávání, vysoké školy a pedagogy, rodiny s dětmi a účastníky se speciálními potřebami. Jak je zjevné, je třeba každou kategorii brát jinak, a tak je potřeba i různých typů edukací.

Při vytváření programů se samozřejmě nesmí zapomenout na hlavní body při vzdělávání, a to je motivace, interakce a reflexe. Motivace může probíhat už i jen tím, že je návštěvník na historicky zajímavém místě. Mohou tam být kostýmy, nebo jen vnesení do historie nějakým příběhem. Přímá interakce už závisí na tom, jestli k edukaci využíváme nějaké hry, soutěže, pracovní anebo digitální prostředky. Reflexe je poté důležitá ke shrnutí a zjištění, jestli návštěvníci celý program pochopili.

1.3. Základní termíny spojené s památkovou edukací

Není možné zde popsat veškeré termíny, které památková edukace využívá. Pokusím se zde vyzdvihnout ty nejdůležitější pro nás. Další termíny jsou poté popsány v jednotlivých kapitolách.

1.3.1. Kulturní památka

K tomuto popisu si dovolím vzít výňatky ze zákona č. 20/1987 Sb.

„Za kulturní památky podle tohoto zákona prohlašuje ministerstvo kultury České republiky (dále jen "ministerstvo kultury") nemovité a movité věci, popřípadě jejich soubory,

⁷ HAVLŮJOVÁ, ref. 4, s. 45.

a) které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jako projevy tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické,

b) které mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem.“⁸

Souhrnně řečeno, kulturní památkou se může stát skoro cokoli, ale musí mít prohlášení od ministerstva kultury.

„Kulturní památky, které tvoří nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa, prohlašuje vláda České republiky nařízením za národní kulturní památky a stanoví podmínky jejich ochrany.“⁹

Například Jezeří bylo prohlášeno národní kulturní památkou teprve v roce 2022.

1.3.2. Památková péče

V rámci památkové péče dnes k již známým památkám, jako jsou zámky, hrady a kostely přibývají památky nové, a to moderní, což si většina lidí stále neuvědomuje. Památky by se měly chránit a podporovat a o to se zasazuje v nemalé části i Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO).

1.3.3. Animace

Animace obecně usnadňuje dětem zprostředkovat dané učení a zároveň jim dává volnost osobního uchopení a interpretace. Zapojena je zde komunikační, umělecká i logická stránka myšlení. Probouzí v dítěti zájem o danou památku a

⁸ ČESKO. § 2 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., České národní rady o státní památkové péči – znění od 1. 7. 2023. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 26. 11. 2023]

⁹ ČESKO. § 4 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., České národní rady o státní památkové péči – znění od 1. 7. 2023. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 26. 11. 2023]

rozvíjí vlastní hodnoty v dítěti.¹⁰ Děti tedy aktivizují svoji návštěvu na památce a zároveň jen pasivně nepřijímají informace. Obvykle se jedná o děti v mladším školním věku, které po památkách pobíhají s pracovními listy a například hledají poklad.

„Animace v galeriích jsou „oživující“ činnosti, při nichž návštěvníci pomocí různých materiálů či předmětů vytvářejí dílčí výtvarné etudy, které svým principem, technologií nebo obsahovým zaměřením navazují na sledované dílo“¹¹ Může se jednat o dílničky na výrobu kostýmů, reprodukci uměleckých děl nebo zkoušení technik.

1.3.4. E-Learning

E-Learning neboli elektronické vzdělávání, je vzdělání, které využívá multimediální prvky. Může se jednat o prezentace, videa, online fóra. Více informací je v kapitole 2.7. Může se jednat i o audioprůvodce, či využití přenosných zařízení (mobilní telefon, tablet), jež se nazývá m-learning.¹²

1.3.5. Edukační pomůcky

Edukační pomůcky jsou jinými slovy učební pomůcky, které používáme při procesu vzdělávání. Mohou být různé podoby, pomáhají znázornit a napodobit realitu.

1.3.6. Pracovní listy

Kdo by neznal pracovní listy? V památkové edukaci je můžeme využít, ať už pro samostatnou práci, nebo jako doplněk k prohlídce. Můžeme je

¹⁰ HORÁČEK, ref. 5, s. 100.

¹¹ HORÁČEK, Radek. Galerijní animace a zprostředkování umění: poslání, možnosti a podoby seznamování veřejnosti se soudobým výtvarným uměním prostřednictvím aktivizujících programů na výstavách. Brno: Cerm, 1998., s. 71, ISBN 80-7204-084-7.

¹² HAVLŮJOVÁ, ref. 6, s. 16.

zakomponovat i do animace, či mohou být k samostatné prohlídce. Nejpraktičtější je na tom to, že si každé dítě může vzít svůj vlastní, a ještě si ho nechat na památku.¹³

1.4. Muzejní a galerijní edukace

1.4.1. Muzejní edukace

Hlavním účelem muzeí je představení svých sbírek veřejnosti. Tato definice je obecně známá. Stejně tak jako věty: „Do muzea se jde koukat na vycpané sochy.“, „V muzeu jsou jen nudné vykopávky.“ nebo „V muzeu je vždycky takové ticho, a když promluví tak mi někdo vynadá.“. Všechny tyto varianty jsem slyšela z úst dětí. Takto by to ale nemělo vypadat. Je to starý pohled na muzea. V dnešní době je již plno programů pro mládež, dospělé i seniory, a to díky muzejní edukaci, která se u nás vcelku rozrostla.

Muzejní edukace, stejně jako památková a galerijní, k nám přišla z ciziny. Například již v 70. a 80. letech ve Velké Británii se rozrůstalo začlenění edukátorů, kteří spolupracovali s kurátory a snažili se navázat vztah mezi školou a muzeem.¹⁴

Podle Šobáňové, jež je autorkou publikace *Muzejní edukace*, není v teorii dosud příliš propracována problematika cílů a obsahů muzejní edukace.¹⁵ U cílů se můžeme inspirovat například Bloomovou taxonomií, která však ne vždy muzejní pedagogice vyhovuje. S obsahem je to složitější, protože muzejní pedagogika je velmi různorodá a zabývá se celou škálou oblastí, proto je těžké ji specifikovat.

¹³ ŠOBÁŇ, Marek a HRBEK, David a HAVLÍK, Vladimír. *Škola muzejní pedagogiky* 6. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007., s. 35, ISBN 978-80-244-1871-1.

¹⁴ BRABCOVÁ, Alexandra. *Brána muzeí otevřená: [průvodce na cestě muzea k lidem a lidí do muzea]*. Náchod: Juko, 2003., s. 27, ISBN 80-86213-28-5.

¹⁵ ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Muzejní edukace. Monografie*. Olomouc: Univerzita Palackého Olomouc, 2012., s. 59-63, 69, ISBN 978-80-244-3003-4.

V knize Brána muzea otevřená se můžeme dozvědět, že se muzea snaží změnit, odstranit „stěny muzejní schránky“. Snaží se rozvinout vzdělávací funkce muzea a tím i zapojit společnost. Je zde popsáno, že je třeba posunout muzeum na úroveň celoživotního vzdělání a zmenšit rozdíl mezi muzeem a školou.¹⁶

Muzejní edukace vzdělává a vychovává v muzejním prostředí za pomoci animačních programů, pracovních listů, muzejních kufříků atd. Děti poznávají historii nejen ve školních lavicích s učebnicí, ale mohou si na ni doslova sáhnout.

1.4.2. Galerijní edukace

Galerijní edukace, jak už napovídá název, probíhá v galeriích. Galerie taktéž ukazují své sbírky jako muzea. Jedná se však o sbírky umělecké. Muzejní a galerijní pedagogika a pedagogové se liší jen institucí.

„Někteří autoři usilují o odlišení od muzejní pedagogiky (která pak pracuje se sbírkami neumělecké nebo užité povahy) zavedením názvu galerijní pedagogika. Prozatím považujeme muzejní a galerijní pedagogiku za součást širšího pojmu pedagogiky, ...“¹⁷ Takto jednoduše shrnula Šobánková veškerou galerijní pedagogiku a my se tedy tímto pojmem nemusíme více zabírat.

1.5. Památkový pedagog

1.5.1. Osobnost památkového pedagoga

Pojem památkový pedagog moc lidí ani nezná. Kupříkladu já osobně jsem se nikdy s žádným nesetkala a s tímto pojmem se pořádně seznamuji až teď.

¹⁶ BRABCOVÁ, ref. 14, s. 26.

¹⁷ ŠOBÁŇOVÁ, Petra. Škola muzejní pedagogiky 1: poznámky k partnerství výtvarné a muzejní pedagogiky. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007., s. 45, ISBN 978-80-244-1866-7.

Obecně jich je ale v České republice málo, a ne každá památka se může pyšnit tím, že nějakého má.

Nemusíme vždy památkového pedagoga označovat tímto názvem, někdy je také možnost volit synonyma jako animátor či lektor.

1.5.2. Vzdělání památkového pedagoga

Tím, jak se rozrůstá památková edukace, tak přibývá i památkových pedagogů. Například na Karlově univerzitě je možné studovat obor, který připraví na práci památkového, muzejního a galerijního pedagoga nebo průvodce na památkových objektech. Je to navazující magisterský obor Edukace a interpretace v oblasti kulturního dědictví. Dále NPÚ nabízí kurzy pro pedagogy a pracovníky památkové péče, které jsou zaměřeny na edukaci na památkových objektech. Tyto kurzy s názvem Letní škola památkové edukace probíhají od roku 2016 a konají se na různých objektech, např. v Kroměříži, Telči, Kuksu atd. “Pro účastníky jsou připravené exkurze, přednášky a tvůrčí dílny, které se zaměřují na rozmanité metody interpretace kulturního dědictví. V závislosti na profesi tak mohou účastníci rozvíjet své kompetence pro školní i mimoškolní výchovu.”¹⁸

1.5.3. Náplň práce památkového pedagoga

V knihách Památky nás baví, se můžeme dočíst o tom, co by památkový pedagog měl dělat a jaká jsou jeho privilegia. Je zde zmíněno, že pedagog doprovází a sekunduje expertům, tedy průvodcům se značnými znalostmi o objektu. Měli by jim sekundovat z pozice pedagogické, andragogické či didaktické, a to ve službách vzdělávajících účastníků, primárně vedou diskuse,

¹⁸ NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. Pedagogové – letní škola památkové edukace [online]. © 2003–2022 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: [Npu.cz/cs/o-nas/vzdelavani/pro-verejnost/edukace-na-pamatkach/pedagogove](https://npu.cz/cs/o-nas/vzdelavani/pro-verejnost/edukace-na-pamatkach/pedagogove)

iniciují je a moderují. Důležité je, aby si s účastníky programu, včetně lektorů, udržoval kolegiální vztah a pomohl jim doprovodit je za cestou k poznání.¹⁹

Památkoví pedagogové vybírají program odpovídající věkové skupině, kterou aktuálně mají. Volí přiměřené postupy, metody a cíle programu a samozřejmě provádí cennou zpětnou vazbu.²⁰

Knihy radí, aby památkový pedagog zvolil přístup nedirektivní – tedy v našem případě návštěvník k řešení došel sám. Nabízejí i přímo otázky k nedirektivní komunikaci, jako jestli vytvářejí prostor pro vlastní činnost, příležitost pro otevřené otázky, vytváří bezpečné prostředí, vedou je k respektu, či upřednostňují tvořivé úlohy.²¹

¹⁹ HAVLŮJOVÁ, ref. 6, s. 72.

²⁰ HAVLŮJOVÁ, ref. 4, s. 46.

²¹ HAVLŮJOVÁ, ref. 6, s.70-71.

2. Prohlídka jako základní forma památkové edukace

„Při promýšlení konkrétních prohlídek je dobré mít na paměti, čím vším prohlídka je a jaké různé cíle naplňuje. To, že pro každého mohou být jiné, neznamená, že nemůže vzniknout jejich společný průnik.“²² Druhy prohlídek se nám liší. Záleží na věku návštěvníků, na délce prohlídky, na náročnosti fyzické a na tom, jaké cíle na ně klademe. Každá věková kategorie potřebuje jiný cíl a jiné cíle jsou i pro průvodce, tvůrce a návštěvníky. Vybrala jsem několik nejčastějších druhů prohlídek, které u nás v ČR provádíme.

2.1. Klasická prohlídka s průvodcem

Již z názvu jde poznat, že se jedná o prohlídku, kde je jeden průvodce a skupina návštěvníků. Jedná se o jednu z nejběžnějších typů prohlídek v ČR na mnoha zámcích a hradech. Po většinu času je to hlavní prohlídka památky, kde se dozvíte historii, projdete částí památky a uslyšíte o tom, co se tam dělo. Výhodou je to, že se můžete kdykoliv průvodce zeptat na detaily, které vás napadnou a on vám většinou odpoví.

U tohoto typu prohlídek záleží hlavně na průvodci, jak výklad podá a jak bude se skupinou pracovat. „Průvodce vždy vnáší do prohlídky své vlastní dovednosti, znalosti, zkušenosti i nadšení. Zkrátka platí, že co člověk, to originál.“²³ Může se tedy stát, že navštívíte danou památku dvakrát a pokaždé vás provede někdo jiný. Z jedné návštěvy budete natolik nadšeni a z druhé si řeknete, že tato hodina vašeho času byla naprosto zahozená.

Tak jako každá věc, má tento způsob své klady a zápory. Kladný je tedy osobitý přístup průvodce, možnost dotázat se kdykoliv či to, že vás někdo provede a vy se nikde neztratíte. Zápolem potom může být špatná vzdělanost

²² JAREŠ, Jakub. Postupme si dále! 1, Rozvíjíme tradici, aneb, Od výkladu k interpretaci: metodika průvodcovské činnosti v historických interiérech a exteriérech. Praha: Národní památkový ústav, 2022., s. 13, ISBN 978-80-7480-162-4.

²³ JAREŠ, ref. 22, s. 103.

průvodce (neví přesně všechny detaily), nedokáže přizpůsobit výklad každé skupině (pokud má převážně dětskou prohlídku, tak vykládá odborné věci, kterým oni nerozumí) nebo tím, že nedokáže přesně odpovědět na vaše dotazy, tak si vymýšlí novou historii.

Tyto prohlídky mají smysl, jen je tedy zapotřebí mít průvodce, kterého jeho práce baví a dokáže lidi jak vzdělávat, tak i pobavit.

2.2. Kastelánská prohlídka

Prohlídka s kastelánem nebo kastelánkou je brána jako taková speciální prohlídka, která se provádí jednou za čas a není na památce na denním pořádku. Jedná se o prohlídku s odborníkem. „Veřejnost, která si volí tento typ prohlídek, očekává mimořádný zážitek, vybočení z běžných forem prezentace památky ve prospěch témat, pro která není v rámci běžné prohlídky s průvodcem prostor.“²⁴

Tyto prohlídky jsou převážně vedeny pro dospělé a seniory, jelikož jsou více odborné, časově delší a nemusejí mít tolika zajímavých postřehů pro mladší generace.

Může však nastat i situace, kdy mimořádně je do běžné prohlídky zapojen i kastelán. Je to v případě, že průvodce přivede skupinu na určené místo, kde si je kastelán přebere a poví jim jen informace k určitému místu.

2.3. Volná prohlídka s textovými informacemi

„Volné prohlídky, mnohdy vyžadované zejména zahraničními turisty, přinášejí v sobě pro podmínky českých hradů a zámků a jejich bohatě vybavené interiéry vážná rizika.“²⁵ Na volných prohlídkách máme vážně riziko toho, že se

²⁴ HUDEC, Petr. Postupme si dále!. 2, Mnoho podob interpretace: metodika inovativních přístupů k prezentaci a interpretaci historických interiérů a exteriérů. Praha: Národní památkový ústav, 2022. s. 46, ISBN 978-80-7480-163-1.

²⁵ KUBŮ, Naděžda. Metodika průvodcovské činnosti na hradech, zámcích a dalších zpřístupněných památkách. Odborné a metodické publikace. Praha: Národní památkový ústav, 2014., s. 38, ISBN 978-80-7480-007-8.

návštěvníci snaží dobývat do prostor, kam nemají, ve složitějších interiérech se mohou ztratit nebo mohou poškodit mobiliář. Výhodou však zůstává to, že si návštěvníci mohou zvolit vlastní tempo a tolik nevádí, že jejich potomci mluví. Mohou fotit interiéry, aniž by zdržovali celou skupinu.

Texty k volným prohlídkám jsou dobré v tom, že mohou být přeloženy do více jazyků. Pokud přijedou cizinci, není potřeba průvodců, kteří by uměli několik jazyků perfektně.

Výhodou je i to, že památka může mít texty zaměřené přímo pro věkové skupiny. Děti se mohou zapojit do prohlídek a plnit pracovní listy, které jsou k textu připojené.

2.4. Volná prohlídka s informačními panely

Další forma volné prohlídky může být ta, že jsou přímo v interiérech i exteriérech vyvěšeny informační panely. Je poté na každém návštěvníkovi, jestli si ho přečte, anebo se rozhodne, že například o žlutém pokoji nechce nic vědět, a odejde. U těchto panelů je výhodou, že není zapotřebí tisknout mnoho textů, návštěvníci je nezničí za krátkou dobu a není potřeba vybírat, kterou variantu potřebují. Nevýhodou je, že se u panelu mohou tvořit fronty, ne všichni si je budou číst a nedokáží zaujmout všechny generace návštěvníků. „Panelovými systémy se vnáší navíc do historických interiérů cizorodý prvek, který narušuje autenticitu prostoru a degraduje i jeho estetické kvality.“²⁶

Z vlastní zkušenosti dodávám, že většina zahraničních památek frekventovaně navštěvovaných právě využívá tuto formu prohlídek spolu s audioprůvodcem.

²⁶ KUBŮ, ref. 25, s. 45.

2.5. Kostýmová prohlídka

Pokud si vybavím, tak na našich hradech a zámcích, jsou nejvíce na děti zaměřené kostýmové prohlídky. Je to oživení historie, kdy si návštěvník prohlídku i více zapamatuje a celé je to vedené, jako by se koukal na nějaké představení, nejen na výklad.

Hudec rozlišuje čtyři typy poskytovaných prohlídek. Můžeme se setkat s kostýmovaným průvodcem, což je nejčastější, kdy nás průvodce provází v roli určité postavy, která je s objektem spjata. Zadruhé mohou být převlečení do kostýmů účinkující, kteří předvádí na prohlídce nějaký druh vystoupení, které nás vtrhne do děje. Zatřetí se mohou do kostýmu převléct návštěvníci a začtvrté je to kombinace všech dohromady.²⁷

Takovou více edukační odnoží kostýmových prohlídek je Oživená historie, kde aktéři přímo pracují s návštěvníky a edukují je. Oživená historie nemá přesný scénář a je zde důležité, aby aktéři o památce věděli dost informací. Často se tedy můžeme setkat s dobovými kováři, alchymisty, dámami atd. Tyto postavy nás ve své roli poučí a my si tak lépe zapamatujeme danou informaci, jelikož to budeme s nimi prožívat. Dále nám Hudec ještě popisuje, že se můžeme setkat krom Oživené historie ještě s Vědeckou rekonstrukcí (Experimentální archeologií), Historickou rekonstrukcí (Reenactment) a LARP (Live Action Role Play).²⁸

2.6. Audioprůvodce

V posledních letech se stal audioprůvodce velmi populární zejména v zahraničí. Můžeme se s ním setkat jak v galeriích, muzeích tak i na památkách. Na vysoce frekventovaných místech je přívětivý v tom, že není zapotřebí mnoha průvodců, kteří mluví několika jazyky, lidé mají výklad puštěný ve sluchátkách

²⁷ HUDEC, ref. 24, s. 118.

²⁸ HUDEC, ref. 24, s. 124-126.

a není tedy nikdo rušen. Výběr jazyků pro audioprůvodce bývá převážně stejný. Můžeme najít průvodce v angličtině, němčině, francouzštině, čínštině, polštině, ruštině, španělštině, někdy se přidávají i další jazyky. Bohužel, čeština nebo slovenština je po světě málo zastoupená. Nezbyvá nám nic jiného než si vybrat audioprůvodce pro nás v přívětivém jazyku.

Výhodou je, že každý návštěvník má možnost svého jazyku, tempa výkladu a prohlížení památek nebo to, že nemusí chodit se skupinou. Nevýhodou může být, že ne každý objekt má svou Wi-Fi a tak, je třeba využívat mobilní data anebo si předem audioprůvodce stáhnout a není zde možnost dotazů tak jako při komentovaných prohlídkách.

Hudec roztrídil audioprůvodce na tři formy: centrální audioprůvodce, kdy je záznam slyšet z reproduktorů, osobní audioprůvodce, kde je záznam na zapůjčeném zařízení od instituce a audioprůvodce jako aplikace, kterou má návštěvník na vlastním chytrém telefonu.²⁹

Jako velké plus mi přijde, že do nahrávek můžeme přidat hudbu, komentáře od odborníků a také můžeme vytvořit audioprůvodce zvlášť pro každou generaci. Výhodný je tento způsob i pro osoby s postižením či nějakým znevýhodněním. „Audio i videoprůvodci mohou být tedy prospěšnou pomůckou pro individuální zahraniční a sluchově postižené návštěvníky přiřazované do běžných českých skupin.“³⁰

2.7. Digitální prohlídky

Mezi digitální druh prohlídek patří již zmiňovaný audioprůvodce v kapitole 2.6. Jedná se o prohlídky za pomoci tabletů a mobilních telefonů, kdy si návštěvník stáhne aplikaci, ve které má popsanou historii objektu, a sám si v aplikaci nachází články o tom, co zrovna může vidět. Příklady jsou rozebrány

²⁹ HUDEC, ref. 24, s. 152.

³⁰ KUBŮ, ref. 25, s. 46.

v kapitolách 3.2.3 a 3.2.4. Tento typ prohlídek je tedy nejčastější v cizině u známých objektů, kde se střetává velké množství návštěvníků s různými jazyky. Aplikace jsou poté dostupné v několika jazycích, a tak si každý může vybrat to co mu vyhovuje. Často se poté jedná o propojení takovéto aplikace s audioprůvodcem.

Za digitální prohlídky považujeme online prohlídky nebo video prohlídky, které jsou více popsány v kapitole 3.4.2 a 3.4.4. Dále se setkáváme s virtuálními prohlídkami, které jsou představeny v kapitole 3.4.3.

Mezi digitální prohlídky můžeme zařadit také geocaching, který nás provede po krásných místech s příslibem „lovu pokladů“. Kešky se prvotně objevovaly jen v přírodě, postupně se ale dostávají i do různých památek a za účelem jejich hledání se keškař může i něco nového naučit.

Dále zmíním aplikaci Artivive, která je využívána v rámci praktické části této práce a bude více popsána v kapitole 2.4.1.1 v praktické části. I když je primárně určena pro galerie anebo umělecké výstavy, je možné ji využít i v památkářství, jak se můžeme přesvědčit níže v praktické části.

Nakonec bych zmínila aplikace, které využívají hru. Je to dle mého názoru nejsložitější forma, protože vývoj takové aplikace trvá dlouho. Pro děti je to však nejlepší kombinace hry, digitálních technologií a památek. Takových aplikací existuje v souvislosti s českými památkami jen velmi málo. Příkladem je projekt s názvem Skryté příběhy, který je představen v kapitole 3.2.2.

3. Příklady edukačních pomůcek a akcí na památkách

Chození na památky není jen o tom někam dojít a vyslechnout si hodinovou přednášku, což už vyznělo z předchozího textu. Pro návštěvníky se otevírá celá škála možností, které mohou využít – ať už v podobě koupených suvenýrů, přihlášení se k aktivizačním činnostem či jen pasivního přijímání dalších informací na dodatkových činnostech a médiích, které rozšíří jejich obzory.

3.1. Knižní podoba edukační pomůcky

V knihovnách, na internetu a vlastně všude kolem nás můžeme najít různé průvodce, cestopisy a tak dále. Knižních zdrojů je hodně – od různých autorů pro různé publikum. Nejčastěji se však můžeme setkat spíše s průvodci pro dospělé. Pokud bychom chtěli najít knihu pro děti, tak ne každá památka ji má. Většinou se to snaží kompenzovat pracovními sešity, kde se mimo zábavy děti i něco dozví.

Při svém pátrání jsem narazila na pár knih a pracovních sešitů pro mladší čtenáře. Nejvíce knížek najdeme pro často navštěvované památky hrad Karlštejn, zámek v Kroměříži a také pro město Praha.

3.1.1. S pastelkami po ...

Hned z obálky se můžeme dozvědět, že tato série průvodců je ze série První průvodce památkami pro děti. Pamatyprodeti.cz již vytvořilo 80 brožurek k různým objektům po celé republice. Tyto brožurky slouží návštěvníkům památek jak na Moravě, tak i v Čechách jako je Lednice, Náchod, Telč či Bouzov.

„Cílem našeho průvodce s pastelkami je poskytnout podněty k pozorování a k hledání souvislostí. Průvodce nabízí, co by se dětský návštěvník o objektu mohl dozvědět a také jak si tyto abstraktní informace představit a formou hry zpracovat. Obsahuje portréty osobností (určené k vymalování), nákresy, plánky, zábavné aktivity: spojovačky, bludiště, hádanky, poutavé ilustrace a přehledné

popisky. Poskytuje prostor k vytvoření osobní vazby k památce, ať už formou vlepění vstupenky jakožto trofeje a důkazu „dobyti“ objektu nebo formou poznámek a výtvarných aktivit. Jedná se tedy o jakýsi individualizovaný naučný suvenýr, který má co nabídnout jak mladším školním, tak i starším dětem.“³¹ Autorka Eva Chupíková se tak zaměřuje hlavně na děti, a snaží se jim předat informace o památkách zábavnou formou. Průvodce s pastelkami jsou barevné, pro oko poutavé a plné informací s ilustracemi.

V rámci podrobnějšího zkoumání jsem se zaměřila na dvě čísla, a to S pastelkami po Lobkowiczském paláci a S pastelkami po zámku Nelahozeves. Vybrala jsem si je, protože mají k mé práci nejbližší tím, že se zaměřují na rodinu Lobkowiczů. Na 14 stranách se v nich můžeme dozvědět, kde objekt leží, jeho krátkou historii a něco o rodu, který tam žil. Vše je doplněno ilustrací nebo pobídnutím, aby si čtenář daný pokoj přímo prohlédl. Dozvídáme se zde dosti informací o rodině Lobkowiczů, nejvíce pak o kněžně Polyxeně z Perštejna, manželce prvního knížete z Lobkowicz. Můžeme si zde vybarvit erb rodiny, podívat se na Pražské Jezulátko, naučíme se, co je to sgrafito, poznáme Beethovena, Velasquéze, Rubense, Veronese a další.³²³³

Průvodce jsou smíšeninou kreseb a fotografií, kde nás provází ilustrovaná postava Rozhlednička. Děti se tedy zábavnou formou dozví široké spektrum informací od historie, přes techniku až po různé znalosti a dovednosti.

³¹ Památky pro děti.: O PRŮVODCÍCH [online]. ©2024 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.pamatkyprodeti.cz/o-pruvodcich/>

³² CHUPÍKOVÁ, Eva. S pastelkami po Lobkowiczském paláci. Olomouc: Hranostaj, 2013. První průvodce památkami pro děti. ISBN 978-80-87627-34-1.

³³ CHUPÍKOVÁ, Eva. S pastelkami po zámku Nelahozeves. První průvodce památkami pro děti. Olomouc: Hranostaj, 2013. ISBN 978-80-87627-33-4.

3.1.2. Zapisník návštěvníka památek³⁴

Zapisník je především určen pro sbírání vstupenek z objektů NPÚ. Každá vstupenka má svou polovinu stránky, kde je ke každému objektu krátká historická poznámka a ikony s informacemi, co od objektu očekávat. Například: jestli je tam parkoviště, občerstvení nebo zahrada a co je to za objekt (zámek, hrad, církevní památka). Dále erb nejvýznamnějších držitelů objektu, pečetě pro zhodnocení návštěvy a místo na razítka a poznámky.

Zapisník doprovází příběh: Na hradě křivoklátském před svatou Ludmilou okolo roku 1230. Děti si zde mohou také navrhnout vlastní erb. Nakonec už zde je jen odkaz na weby, emaily a adresy všech objektů.

Na pohled je zapisník velmi poutavý a pokud rodiče chtějí s dítětem cestovat, tak je to krásná brožura pro uchování vzpomínek. Nevýhodou oproti ostatním turistickým deníkům a zapisníkům je to, že je zaměřen jen na památky NPÚ, výhodou, že stačí koupit jen zapisník a poté se už nic nedokupuje, např. samolepky, vizitky atd.

3.1.3. Můj stát. Putování za památnými místy Čech.

Touto knížkou nás provádějí čtyři děti – Kája, Lída, Anežka a Ruda spolu s Čechií, která znázorňuje český národ. Knížka je pojata formou komiksu, kdy na fotografie míst jsou dosazeny kreslení průvodci. Celkově se podíváme na 12 památek, jako je Vyšehrad, Tetín, Sázavský klášter či Hasištejn. Komiksy jsou doplněny okénky se zajímavostmi, architektonickými upřesněními, zkrácenou historií místa a hlavně českými osobnostmi s danou památkou spjatými.

Každý nový pojem je pečlivě vysvětlen nenásilnou formou. „Já bych tedy nejdříve vysvětlil pojmy, ať si to nepletete s dojmy. Co je putování a co

³⁴ TLÁSKALOVÁ, Jitka; APPL, Filip a ZEMAN, Jan. Zapisník návštěvníka památek. Praha: Národní památkový ústav, generální ředitelství, 2018. ISBN 978-80-7480-106-8.

památné místo?³⁵ Jen tato úvodní věta nás už přesvědčuje, že text bude pro děti přitažlivější, než jen: Putování je ...

Knížka velmi poutavě představuje dětem daná místa. Není třeba, aby místo navštívili předem, můžou si nejprve o něm něco přečíst a až někdy v budoucnu se tam vydat.

3.1.4. Tajemství Libosadu

Podobou poutavou formou pro děti je kniha Tajemství Libosadu. Primárně není tak jako předchozí knížky určena k tomu, aby se někam jezdilo a tam se vyplňovaly listy anebo sbíraly vstupenky. O této knížce můžeme hovořit jako o knížce příběhů z Kroměřížských zahrad. Je tedy určena pro čtení doma, nebo jako na dobrou noc, než aby si ji děti vzaly a četly přímo v zahradách.

Hlavní protagonista Robert přijel za rodinou do Kroměříže a zkoumá tamější krásu zahrad. Přitom se dozvídá plno nových informací o tom, jak to tam funguje a fungovalo. „Při návštěvě Květné zahrady se díky paměti stromů ocitá v době zbudování Libosadu. Má možnost objevovat podobu, významy a krásu zahrady v míře, jak to její dnešní stav bezezbytku neumožňuje. Prostředkem k tomu jsou setkání s kamarády Bohdankou a Johanem i dalšími lidmi: zahradníky, umělci, urozenými hosty, a dokonce i budovatelem Libosadu biskupem Karlem. Současně v Robertově příběhu ožívají a znovu se odehrávají staré mýty.“³⁶

Knihy má atraktivní ilustrace, poutavý příběh a je uzpůsobena tak, že i malí čtenáři si ji mohou přečíst sami. Další zajímavostí pak je, že kniha není jen v češtině, ale můžeme si ji přečíst i v angličtině a němčině.

³⁵ ŠVEC SYBOLOVÁ, Monika. Putování za památnými místy Čech. Praha: Euromedia Group, 2023., s. 15, ISBN 978-80-242-8808-6.

³⁶ NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. Tajemství Libosadu [online]. © 2003–2022 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/cs/e-shop/44224-tajemstvi-libosadu>

3.1.5. Tajemství Pražského hradu

Ilustrovaný průvodce pro děti. Tento podnadpis přesně vystihuje celou knihu. Po Pražském hradě nás provází Riko – Pražský pes, jak sám o sobě říká. Celkově máme 24 zastavení. Na místech, jako je Daliborka, Míčovna či Katedrála svatého Víta. Můžeme si přečíst i o kněžně Drahomíře nebo o tom co je český loket. Knížka je doprovázena spoustou ilustrací míst, o kterých se píše. Na ilustracích se většinou nachází Riko anebo jeho psí kamarádi.³⁷

V knize se dozvíme o minulosti jednotlivých míst, něco o českých vladařích a také prozkoumáme celý Pražský hrad pomocí mapy. Vše hravou formou a s ne těžkým popisem složitých historických prvků.

3.1.6. Moje hrady a zámky

Poslední ukázkou je kniha Moje hrady a zámky. Kniha je velmi interaktivní, děti budou potřebovat tužky, pastelky, nůžky i lepidlo, a hlavně si odnesou hromadu zážitků. Děti si do knížky píší jako do deníčku své zážitky, domalovávají šaty, stromy či obrazy, vystřihávají si korunu, karty na hraní a tak dále.

Objevují se zde čtyři protagonisté a čtyři výlety. Knížka je tedy vhodná, pokud chcete navštívit tyto objekty. S Michalem se vydáme na Karlštejn, Johanka nás zavede na Telč, Anička nás provede po Kuksu a Jakub nám ukáže klášter Kladruby.³⁸ Postavy jsou smíšeninou fotografie obličeje a dokresleného těla. Zbylé ilustrace jsou již jen kreslené.

Na každém objektu by si děti měli vzít vstupenku a pohlednici, protože tam na ně mají místo, nemusí se bát, že by se ztratily, protože je pro ně přichystaná i

³⁷ ŠKODA, Stanislav. Tajemství Pražského hradu: ilustrovaný průvodce pro děti. Praha: Fragment, 2018. ISBN 978-80-253-3565-9.

³⁸ CHUPÍKOVÁ, Eva. Moje hrady a zámky: (čtyři děti, čtyři výlety, čtyři významné české památky). Praha: Mladá fronta, 2014. ISBN 978-80-204-3294-0.

mapka. Mimo jiné se samozřejmě dozví i plno historických zajímavostí o daném objektu.

V podobném stylu jsou koncipovány další knihy od Evy Chupíkové, a to *Moje rodinné album* a *Můj prázdninový deník*. Nejen kniha *Moje hrady a zámky* byla navržena na cenu Zlatá stuha.

3.2. Interaktivní a mobilní edukační pomůcka

Stejně jako ve školách, tak i v běžném životě se lidé snaží dnes začlenit do výuky a výchovy interaktivní prvky. Neminulo to ani oblast památek, a hlavně v ČR se do těchto praktik zapojilo NPÚ se svými hrami.

3.2.1. TAHÁK a tisíc příběhů památek

Jak si vytvořit komiksový obrázek v prostředí Lednicko-Valtického areálu, Zámku Telče nebo Vily Stiassni? Jednoduše na stránkách pamatkynasbavi.cz. „Máte chuť se něco dozvědět o památkách bez dlouhého výkladu? Chtěli byste si navrhnout vlastní zámecký park nebo připravit zámeckou hostinu podle svých představ?“³⁹ Takto nás láká stránka k interaktivní hře. Děti si zde mohou vymyslet vlastní komiksové okénko tím, že z předem nakreslených ilustrací sestaví vlastní příběh a dodají mu i komiksové bubliny.

Každý tahák má své výtvarné pojetí, své vtipné hlášky, a hlavně je tam i historická informace o objektu, takže se děti i něco dozví. Nakonec si svůj výtvor mohou uložit.

³⁹NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. Památky nás baví: Tahák [online]. © 2003–2022 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.pamatkynasbavi.cz/cs/tahak>

3.2.2. Skryté příběhy⁴⁰

Dle mého názoru, nejvíce promyšlenou mobilní hrou pro děti jsou Skryté příběhy. Co nás hned jako první uhodí do očí jsou poutavé ilustrace od Jakuba Cenkla, které nás provádí celým příběhem ať už hrajeme na Moravě, nebo v Praze.

Hra je jednoduchá, založí se profil a stáhne aplikace na telefon. Poté si zvolíte, jakou trasu půjdete, a už stačí jen vyrazit. Tato hra je na bázi geocachingu a je vhodná hlavně pro rodiny s dětmi. Již předem máte dáno, kolik času vám jednotlivá hra zabere a kolik kilometrů ujdete. Cestou postupně plníte úkoly a získáváte body.

Více než 260 příběhů na nás čeká na území ČR a už se autoři rozhodli Skryté příběhy rozšířit do Polska. Z mého pohledu je tato hra výborným tahem na rodiče s dětmi, které budou takto nenásilnou a hravou formou poznávat historii a také každý kout naší republiky.

3.2.3. Poznej Hradec

Mobilní aplikace slibuje procházku po Jindřichově Hradci s osmi zastaveními na nejdůležitějších památkách města. Přislíbeno je luštění tajenky pro děti, a nakonec i sladká odměna v infocentru za správné vyluštění. Hra je zaměřena na snímání QR kódů po městě a tím zaručuje krásnou procházku, kde se postupně odhalí historie města.⁴¹

Znovu se jedná trošku jiný typ mobilní aplikace, která nabádá k procházce.

⁴⁰ TRIPEDUCA S. R. O. Skryté příběhy: Mobilní HRA Pro Zvědavé děti a Hravé Rodiče [online]. 2016 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.skrytepribehy.cz/>

⁴¹ JINDŘICHŮV HRADEC, MĚSTSKÉ INFORMAČNÍ CENTRUM. Interaktivní průvodce městem [online]. © 2000-2024 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://infocentrum.jh.cz/redakce/index.php?clanek=91502&lanG=cs&slozka=52010>

3.2.4. Mobilní aplikace na zámku Veltrusy⁴²

Mobilní aplikace na zámku Veltrusy není určen cíleně na děti, ale spíše pro běžné návštěvníky. V aplikaci mají přehled všech míst, která mohou na zámku navštívit, u každého pokoje mají popisky a jednotlivé texty doprovází fotografie detailů, o kterých se zrovna píše.

Ve Veltrusech nás provádí hrabě Choutek, na konci prohlídky aplikace nabídne návštěvníkům i test k ověření znalostí. Návštěvníci si v průběhu prohlídky mohou zvolit jak čtecí verzi, tak i audioprůvodce průvodce.

Tento typ aplikace se v ČR vyskytuje vícekrát. Trend k nám přišel ze zahraničí, kde si takovéto aplikace můžeme stáhnout na skoro každém známějším místě.

3.3. Zážitekové aktivity

3.3.1. Hradozámecká noc

„Velkolepý večer na hradech a zámcích v září měsíce a plamenů“⁴³ hlásá webová stránka NPÚ. Každoroční akce Národního památkového ústavu láká návštěvníky na mimořádné noční prohlídky zámků, hradů, klášterů a dalších objektů již od roku 2010. Akce završuje na konci léta návštěvnickou sezónu a návštěvníci si tak mohou objekty prohlédnout v jiné podobě, než jsou zvyklí. Na většině objektů probíhají různá představení, speciální prohlídky či jen netradiční program, který by ve dne neviděli.

A co od toho mohou očekávat děti? Právě pro ně je tato akce určena. Nenajdou jen nudnou prohlídku, přinesou si z akce plno zážitků, a ještě k tomu stráví večer a noc například na hradě, což není jen tak pro někoho, obzvláště

⁴² MĚSTO VELTRUSY. Zámek má novou mobilní aplikaci [online]. ©2016 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.veltrusy.cz/mesto/aktuality/zamek-ma-novou-mobilni-aplikaci>

⁴³ NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. Hradozámecká noc [online]. © 2003–2022 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/hradozamecka-noc>

pokud tam obzvláště straší. Tímto si mohou objekt více oblíbit a chtít se i v budoucnu vracet zpět.

3.3.2. Muzejní kufřík

Muzejní kufřík je prozatím hlavně záležitostí muzeí a galerií. Jde o to, že děti dostanou do rukou materiály, se kterými mohou pracovat v daném prostředí. Nikde jsem nenašla, jestli nějaká památka tento typ edukace využívá. Dokážu si však představit, že by to byla dobrodružná forma prohlídky pro děti na samostatných okruzích, kdy děti budou prozkoumávat daný objekt po svém.

Muzejní kufřík využívá logiky a samotné aktivity dítěte, která je cíleně vedena. Každý kufřík je vytvořen s určitým edukačním cílem a pro určitou věkovou kategorii.

„Obsahem mohou být prostředky písemné (pracovní listy, originální dokumenty, brožury, knihy aj.), vizuální (obrazy, fotografie, karikatury, mapy, orientační plánky, plakáty, komiksy), technické (např. tablety), autentické hmotné předměty či jejich substituty (modely, makety) a pomůcky, potřebné k praktickým tvůrčím aktivitám (pastelky, papíry, nůžky, lepicí páska, provázky, šablony aj.).“⁴⁴ Kudelová nám takto shrnula co všechno v kufříku můžeme najít.

3.3.3. Prohlídky Prahou a bojovky

„Proměňte prohlídku města v dobrodružnou výpravu, která bude bavit Vás i Vaše děti.“⁴⁵

⁴⁴ MASARYKOVA UNIVERZITA. Didaktický kufřík jako inspirace nejen k výuce dějin každodennosti [online]. © 2024 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.ped.muni.cz/komensky/clanky/didakticky-kufrik-jako-inspirace-nejen-k-vyuce-dejin-kazdodennosti>

⁴⁵ JAK PŘEŽÍT DOVOLENOU. Interaktivní prohlídky Prahy [online]. © 2024 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.jakprezitdovolenou.cz/dobrodruzne-vypravy/>

Kateřina Loukotová krom bojovkovch e-Booku, didaktických her a programů pro školy vytvr i komentované prohlídky Prahou. Procházky se uskutenj ve třech variantách: Patrn po Golemovi, Duchov Starého Města a Honba za pokladem kněžny Libuše. „Všechny výpravy jsou interaktivní. Během Patrn po Golemovi se dt nau v paprov mapě, na Vyšehradě se zase nau hledat cestu pomocí GPS souřadnic. U Duch Starého Města se zaposloucháte do hlasů pražských strašidel a známých osobností.“⁴⁶

Možnost prohlídek, kter je zamřen přimo pro dítě, je skvělou variantou pro přijemn strven čas s rodinou, kde si svoje dovednosti vyzkouší nejen dt ale i rodiče.

Bojovky jsou individuln. Po zakoupen obdržíte informace a materiály k tisku a sami si určíte, kde se bojovka bude odehrávat. Pro dt hru připravte a poté si s nimi užíjete spousty legrace.

Bohužel jsem nenašla bojovku, kter by se týkala zmeckho hradního motivu.

3.4. Edukační pomůcky pro dospl

3.4.1. PodCastle – podcast od NP

Národní pamtkov vydává sérii podcastu s názvem PodCastle. Každ měsíc jim vyjde několik dl, kde mluví s kastelny, kurtory řediteli památek. Pokaždé se dozvídáme o jin památce, jinm kraji, a tak máme přehled o všem vóóR.

Moderátorka Šrka Bednřov a moderátor Tomáš Řepa nás zasvt do pamtkov pe, poví nm o novinkách v této sféře, rozeberou architekturu i

⁴⁶ JAK PŘEŽT DOVOLENOU. Interaktivní prohlídky Prahy [online]. © 2024 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.jakprezitudovolenou.cz/dobrodruzne-vypravy/>

kulturní dědictví. PodCastle můžeme poslouchat na Spotify, Apple podcast, SoundCloud, YouTube, a i přímo na stránkách NPÚ.⁴⁷

Není tedy primárně určen pro děti, ale vkládám ho do této práce, protože je inspirativní a v dnešní době, kdy se podcasty těší velké oblibě, by bylo možné jej vytvořit i pro mladší posluchače.

3.4.2. Národ sobě, aneb co nám ve škole neřekli

Historik PhDr. Jiří Rak se na platformě Stream.cz věnuje napravování mýtů o českých dějinách.⁴⁸ Vytváří krátká videa z různých částí Prahy, kde se zmiňuje o architektonických věcech, ale také o české historii. Pořad má pár dílů, které vznikaly mezi lety 2013-2014.

Videa jsou určena pro dospělé posluchače, místy panu doktorovi jde špatně rozumět, ale na kvalitě informací tomu neubere.

3.4.3. Virtuální prohlídky

Samostatnou kategorií, jsou virtuální prohlídky. Vznikaly hlavně v roce 2020 kvůli pandemii Covid19, kdy lidé památky nemohli navštěvovat. Nejrozšířenější byly virtuální prohlídky galerií. Dnes ale najdeme virtuální prohlídku mnoha objektů a z pohodlí domova se můžeme na danou památku podívat.

Stránek, které se touto záležitostí zabývají, je plno, mohu zmínit virtualtravel.cz, Google maps a Seznam mapy s funkcí Street view. Různé objekty mají svoje vlastní virtuální prohlídky na svých stránkách, jako například Pražský hrad, město Telč nebo Villa Tugendhad. Abych neopomenula NPÚ, tak ÚPS Kroměříž vydal na stránkách pamatky3d.cz virtuální prohlídku objektů,

⁴⁷ NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. PodCastle NPÚ [online]. © 2003–2022 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/podcastlenpu>

⁴⁸ SEZNAM.CZ. Stream: Národ sobě [online]. © 1996–2024 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.stream.cz/narodsobe>

které do jeho správy spadají. Společnosti nabízejí rok od roku lepší možnosti 3D skenování prostoru díky novým technologiím a objekty se tomuto kroku (digitalizaci prostor) nebrání.

Tato možnost je tedy pro ty, kteří si přejí památku vidět, ale nemají čas nebo peníze pro její návštěvu. Nevýhodou je, že nejsou nijak komentovány, a vy tedy jen procházíte místnostmi bez komentáře průvodce.

3.4.4. Online prohlídky a videoprezentace památek

I tyto formy vznikly v období pandemie na jaře 2020. Jednalo se hlavně o iniciativu kastelánů a pracovníků jednotlivých památek. Rozdíl je mezi nimi jednoduchý. Online prohlídky probíhaly v určitý čas s návštěvníky, kteří se připojili, zatímco videoprezentace byly předtočeny a později nasdíleny na internet.

Mezi objekty, které se takto světu představily, můžeme jmenovat Horšovský Týn, Dačice, důl Michal, Lobkovický palác v Praze a další. V této nemilé době si návštěvníci připomínali, jak dané objekty vypadají, a mohlo to být i přínosné v tom, že ten, kdo bydlel daleko, mohl tímto způsobem památku navštívit. Další věcí, která odlišuje online prohlídky od videoprezentací, či virtuálních prohlídek, je to, že si na některé online prohlídky museli návštěvníci koupit i vstupenky a poté teprve měli odkaz na připojení.

Čeho si ale můžeme všimnout, je to, že tento typ prohlídek už po pandemii upadl a návštěvníci znovu na dané památky jezdí.

Praktická část

1. Historie zámku

Zámek během let procházel mnoha různými stádii, událostmi a měl mnoho majitelů. Budu se snažit zde shrnout důležité informace, které mají vliv pro vznik animací, a hlavně přiblížit historii zámku pro ty, kdo o něm nikdy neslyšeli.

Nejprve popíši, kde se zámek nachází. Našli bychom ho v severních Čechách, na úpatí Krušných hor nedaleko Chomutova, Mostu a Litvínova. V dnešní době leží nad velkolomem Československé armády, kde se těží hnědé uhlí. Vede k němu jen jedna příjezdová cesta od Horního Jiřetína, avšak turistickými cestami bychom se k němu dostali od německých hranic, a taky od severu a jihu.

Chtěla bych zde připomenout historii zámku v jednotlivých obdobích.

1.1. Gotický hrad

První písemné zmínky o zámku pocházejí z poloviny 14. století, když ho vlastnil rod pánů z Rvenic. Ten byl pojmenován Eisenberg (v překladu Železná hora) kvůli tomu, že v těchto částech se velmi hojně těžila železná ruda. Dalším názvem bylo označení de Lacu (v překladu od Jezera), což má svůj význam v tom, že pod tehdejší hradem se rozprostíralo Komořanské jezero. Vystavění hradu, potažmo zámku se nedá přesně určit. První písemné zprávy jsou z let 1363-1365. „V nedoložených zmínkách z některých pramenů je zde již v roce 1281 připomínán rod pánů ze Železnice (čili Eisenberka)⁴⁹ Dále po pánech z Rvenic můžeme hovořit i o dalších majitelích, jakožto pánech z Kolovrat, Smolíkům ze Slavic, z Kaufunku, zabráním Jiřím z Poděbrad, předáním Smolíkům a ti ho odkázali Hochhauserům z Hochhausu.

⁴⁹ KOUKAL, Pavel. 2005. Státní zámek Jezeří. Ústí nad Labem: Národní památkový ústav, 2005., s. 4, ISBN 80-85036-31-2.

„Význačné zámecké stavební fáze značně překryly a znejasnily středověkou situaci, a tak přes provedené povrchové stavebně historické průzkumy není v podobě středověkého hradu příliš jasno.“⁵⁰ „Předpokládat je nutno existenci běžného předhradí. Z opevnění dnes dobře známe pouze polohu jednoho příkopu.“⁵¹

1.2. Renesanční zámek

Renesanční podoba zámku vznikla v 16. století za majitelů Hochhauserů z Hochhausu. Právě ti přestavěli gotický hrad a dali mu podobu renesančního zámku. Poslední majitel byl však potrestán za účast na stavovském povstání tím, že mu byl zámek zkonfiskován a tehdejší císař Ferdinand II ho předal knížeti Karlu z Lichtenštejna. U něj Jezeří nezůstalo dlouho a do vlastnictví ho dostal Vilém ml. Popel z Lobkovicz. Od té doby rodina vlastní zámek, který ji zůstal až do druhé sv. války. Vilém ml. Popel byl z Bíliny, a tedy i Bílinské rodové linie Lobkoviczů. Jeho syn František Vilém, byl poté zakladatelem novosedelsko-jezeřské linie.

Z renesančních úprav můžeme vidět pozůstatky bašty v jihovýchodní části. Jižní věž pochází z této doby, dnes je však barokizována. Největší připomínkou rodiny Hochhauserů je erb. Dodnes vidíme nad hlavní vstupní branou erb s letopočtem 1549 a nápisem „O člověče, pomni, kde je pán a jeho rod“⁵². Z Hochhauserských úprav máme soupis ke koupě, kde je vyjmenováno vše, co zámek obnášel, jako panský pokoj, kuchyně, kuchyňský kvelb a spížní komora, tři kvelby fraucimoru, dámský pokoj a komora, sál, školní světnice a další.⁵³

⁵⁰ DURDÍK, Tomáš a GOJDA, Martin. 2000. Ilustrovaná encyklopedie českých hradů. Praha: Libri, 2000., s. 228, ISBN 8072770039.

⁵¹ DURDÍK, ref. 50, s. 228.

⁵² KOUKAL, ref. 49, s. 8.

⁵³ KOUKAL, ref. 49, s. 8.

1.3.Barokní zámek

Po dvou požárech nejprve 1646 a 1713 a smrtí Oldřicha Lobkowicze (1722) o několik let později, vymírá novosedelsko-jezeřská linie rodu a přichází roudnicko-bílinská linie. Nejvýznamnější jsou barokní úpravy za Františka Maxmiliána Lobkowicze, kdy se i na zámek podívalo mnoho významných osobností, hlavně tedy hudebních. Posledním z Lobkowiczů na Jezeři byl pak JUDr. Maxmilián Ervín z Lobkowicz, který odchází s rodinou do exilu ve Velké Británii později do USA a stává se významnou osobností protifašistického odboje.

Největší proměnou prošel zámek po prvním požáru za Ferdinanda Viléma od poloviny 17. století do století 18. Architekt však není znám. Zámek již dostává podobu půdorysu písmene H, kterou známe i my. Barokní podoba a rozvržení místností, včetně věží, zůstává dodnes jen s menšími úpravami. Jak již bylo řečeno, zámek roku 1713 vyhořel. „Celkem byla škoda vyčíslena částkou 30 398 zl. r., 19 kr. a 3 denáry.“⁵⁴ Oldřich Felix se snažil ještě zámek znovu obnovit, ale 1722 umírá. Další úpravy poté nastávají až na začátku 19. století. František Maxmilián Lobkowicz nechává vystavět kapli na místě původní sally terreny nad kaplí oválný dvoupatrový divadelní sál. Uzpůsobuje piano nobile tak, aby bylo mnohem honosnější.

1.4.Válečná a poválečná historie

Na začátku druhé světové války přichází do pohraničí Němci. Zámek zabírá Hitlerova osobní SS-Leibstandarte v čele se Seppem Dietrichem. Větší část mobiliáře byla zachráněna. Přesunuta do Roudnice nad Labem a poté do Bíliny. Díky tomu se Lobkowiczům dochovaly obrazy a největší cennosti. Zbytek mobiliáře však neměl takové štěstí, jak se později dozvíme.

⁵⁴ KOUKAL, ref. 49, s. 11.

Poté co standarda odešla, zřídili Němci na zámku zvláštní tábor pro prominentní osobnosti, převážně z Francie. Zanedlouho přivedli vězně z koncentračního tábora Flossenbürg. Tato necelá stovka vězňů natřela celou fasádu zelenou maskovací barvou. „Kolem objektu byly vystavěny strážní budky, propojené drátěnými ploty nabitými elektřinou, a nasazení hlídací psi. Široké okolí bylo pro obyvatele uzavřeno.“⁵⁵

Po válce se Lobkowiczové na nějakou dobu vracejí, avšak jen do roku 1948 a poté nadále setrvávají v exilu. Po takzvaně „vítězném“ únoru 1948 přebírá správu zámku Zemský národní výbor a o rok později Národní kulturní komise.⁵⁶

V padesátých letech 20. století přichází Československá lidová armáda a stočlenná posádka zámek bílí. Obrazně i doslova. Mobiliář byl vyházen do kaple, na nádvoří a zničen nebo rozkradnut. Stěny byly vybíleny a tím znehodnoceny fresky a historické interiéry. Jednoduše řečeno, zámek byl zcela přizpůsoben tomu, aby se z něho stala kasárna.

V dalších letech se zámek předával od jedné instituce k druhé. Nic se s ním nedělo a byl volně přístupný. Díky tomu byl ze zámku ukraden zbylý mobiliář a zámek začal chátrat. Části zámku byly dokonce rozebrány i pro další objekty. Například 150 m² parket bylo vytrháno a dodáno na zámek v Ploskovicích.

V sedmdesátých letech se hovořilo o zbourání zámku za účelem podtěžení a rozšíření vznikajícího velkolomu Československé armády. „Zámek byl zprvu odsouzen k pomalému chátrání. Před veřejností byla zpochybňována jeho vysoká hodnota a také na mapách, vydaných v té době, bychom ho marně hledali.“⁵⁷ To však vyvolalo opačnou reakci a postupem času se i široká veřejnost přidala k tomu, aby se zámek zachránil a nečekal ho stejný osud jako královské město Most. Vesnice pod zámek však takové štěstí neměly, a tak

⁵⁵ KOUKAL, ref. 49, s. 29.

⁵⁶ KOUKAL, ref. 49, s. 30.

⁵⁷ KOUKAL, ref. 49, s. 32-33.

kupříkladu Ervěnice, Albrechtice či Dřínov byly zbourány. Spolu s nimi bylo vypuštěno i jezero Dřínov a dodnes můžeme vidět pod zámkem jen rozsáhlou „díru“ která se již pomalu začíná zelenat.

Po listopadu 1989 byly Lobkowiczům uznány restituční nároky a zámek byl vrácen. V roce 1996 daroval Martin Lobkowicz zámek státu do správy Národního památkového ústavu.

1.5.Současnost

Od roku 1996 se o zámek stará NPÚ. Probíhají rekonstrukce, které se dělí do tří fází. V první fázi se jednalo o rozsáhlou opravu střech. V druhé fázi se mění veškerá okna, kterých je přes 300. Oprava je však cenově náročná, proto se vždy mění jen pár oken. Nyní se zámek pyšní novými okny v hlavní chodbě, v piana nobile, kněžnině ložnici, koupelně a císařském apartmá. V této fázi by se později mělo dostat i na rekonstrukci a obnovení fasády, kdy jako jednou z větších úprav by měl být znovu přistaven arkýř na vnitřním nádvoří. Třetí fází rekonstrukcí jsou vnitřní interiéry. Kdy momentálně od roku 2019-2022 proběhla první fáze rekonstrukce divadelního sálu. V budoucích letech přijdou přilehlé prostory k divadlu, hlavní chodby, a hlavně zázemí což sčítá přívod vody a kanalizaci.

Zámek je hojně navštěvován v sezóně turisty. Sezónou se myslí čas od dubna do října. V hlavní sezóně prázdnin přichází necelé dvě stovky návštěvníků za všední den, o stovku více přes víkend. Jsou zde zavedeny tři okruhy. I. Interiéry s průvodcem (hodinový výklad), kde se dá dostat do horních knížecích prostor zámku a divadla. II. Okruh s výhledem, kde se návštěvníci podívají na výstavu fotografií zaniklých vesnic. Mohou si prohlédnout panorama z nejvyššího patra jižního křídla, který zahrnuje výhled do krajiny a na velkolom. III. Okruh bez průvodce zahrnuje přízemí zámku a je přístupné kdykoliv s textem v ruce, vhodný pro rodiny s dětmi.

2. Animovaný průvodce po zámku

2.1. Kontext vzniku

Na zámku Jezeří provázím již čtvrtým rokem. Prováděla jsem plno různých typů lidí věkově rozdílných a jiných národností. Všimla jsem si jedné věci a to toho, že děti jsou na našem zámku trochu opomíjeny. Je pravda, že za pár let se jim přidala aktivita honby za pokladem. Já jsem však chtěla, aby měli více možností prohlídek.

Začala jsem uvažovat, co bych pro to mohla udělat. Prohlídku v kostýmech? Ne, při prohlídce s princeznou nebo princem není možnost ukazovat přesné repliky anebo originální věci, které na zámku byly, tím by prohlídka ztratila kouzlo dobového průvodce. Vytvořit aplikaci s dobrodružstvím? Na to nemám odborné IT vzdělání abych dokázala nějakou naprogramovat. Vytvořit místnost přímo pro dětské návštěvníky s aktivitami? Pro tuto možnost nejsem na zámku celou sezónu.

Po dlouhých úvahách a návštěvě výstavy Malý princ od Elišky Podzimkové jsem objevila aplikaci Artivive. Zapřemýšlela jsem, jak bych mohla tuto již vytvořenou aplikaci použít. Napadl mě právě vznik děl, která by byla přehratelná touto aplikací. Od pohyblivých obrazů jsem se dostala k přemýšlení o animaci. Po zkušenostech a prostudování stop motion animace jsem zavrhla tuto formu. Věděla jsem, že animace je na dlouhou dobu, ale stop motion animace se mi zdála pro tento projev v jednom člověku jako nedosažitelný cíl.

Semestr strávený na Erasmu v Algarve mě utvrdil v tom, že moje volba animace v programu Adobe bude nejlepší volba. Vyzkoušela jsem si tvorbu animace frame by frame. Zjistila, že existuje program Adobe Character a chtěla animaci vytvořit právě za jeho pomoci. Pro doplnění jsem zkoušela i 3D modelování a práci s 3D postavami v programu Blender, takový postup tvorby mě však také neoslovil natolik, že bych v něm zvládla vytvořit několik minutových videí jen sama. Rozhodla jsem se tedy pro 2D práci v programech Adobe.

Poslední rozhodnutí bylo to, zda použiji vektorovou či rastrovou grafiku. S rastrem i vektorem jsem pracovala jak na PdF UP, tak i v Algarve. Po zkušenostech s oběma technikami jsem si oblíbila více rastrovou grafiku a zvolila ji i pro tuto práci.

Seznámila jsem své kolegy na zámku Jezeří s tím, že bych chtěla tuto diplomovou práci provést a měla jsem příznivé odezvy s tím, že pokud bude fungovat dobře, mohla by se v budoucnu využít i v provozu. Postupně ji s nimi i konzultuji, aby byla co nejpřesnější.

2.2. Koncept

Průvodce je cílen na mladší návštěvníky nebo rodiny s dětmi. Cílovou skupinu jsem určila základní školu od 4. třídy do 8. třídy. Není však problém, aby se s průvodcem pobavili mladší či starší návštěvníci, než je určeno. U mladších dětí může dojít k nepochopení nových termínů a slov. Starší návštěvníky může odradit dětskost.

Cílem je rozvinout zájem o chození na památky, zaktivizovat mladší návštěvníky a dodat jim nové informace nenásilnou či atraktivní formou. Rozvinout novou slovní zásobu, znalosti o architektuře a dějinách Jezeří. Osvojit si práci s IT technologiemi, popřípadě naučit s nimi pracovat ostatní členy rodiny.

Cíl je splnitelný, pokud budou návštěvníci postupovat podle připravené mapy, zvládnou si videa spustit jednou ze tří forem a budou jim věnovat pozornost.

Průvodce je rozvržen následovně. V pokladně zámku si návštěvník zakoupí vstupenku a vyzvedne mapu prohlídky, kde je zaznačené místo videa. Na svém mobilním zařízení si stáhne aplikaci Artivive, nebo se seznámí s dalšími formami reprodukce. Vydá se na prohlídku. Video si spustí na určených stanovištích a prohlédne si interiéry. Závěrem prohlídky odchází s novými vědomostmi. Jednotlivá videa jsou přehrávána následovně podle scénáře

v kapitole 2.3.1. Zde se nejprve seznámí s jejich novou průvodkyní Marií, která je provází po celou dobu. V dalších zastaveních poznávají historii zámku a jeho interiéry. Na konci se s nimi jejich průvodkyně rozloučí. Poté mohou vrátit mapu na pokladně zámku a zanechat svoji zpětnou vazbu v knize.

2.3.Tvorba

2.3.1. Scénář a lokace

Pro svou diplomovou práci jsem si určila několik míst, se kterými chci děti seznámit. Musela jsem pracovat s tím, že je na zámku možnost zakoupit okruh III. Okruh bez průvodce – přízemí a sklepy. Ten je primárně určen pro rodiny s dětmi, jelikož si zámek mohou projít sami s textem v ruce. Mohou tam být tak dlouho jak uznají za vhodné. Na konci tohoto okruhu procházejí bývalými sklepy na potraviny, kde dnes jsou vystavena strašidla a pohádkové bytosti.

K tomuto okruhu tedy bude patřit můj průvodce, aby si mohly děti zpříjemnit návštěvu i trochou historie a dozvěděly se tak více informací. V tomto projektu se dá pokračovat a postupně se tyto scénky mohou přidávat do dalších místností.

I. Úvod

Úvodní video si děti budou moci přehrát hned v první místnosti okruhu a to ve stříbrnici. Zvolila jsem ji záměrně proto, že je hned první, jak je již zřejmé a také je tam výklenek s hezkou mříží v okně. Dodá to videu trochu detailu a zároveň nebude divák rozptylován ničím jiným.

Momentálně se v této místnosti nacházejí nálezy z okolí zámku. Jsou zde fragmenty nádob, zdiva i zdobení. Dále je zde výstava středověkých hradů a tvrzí z blízkého okolí nazvána "Hrad z Jezera" aneb Pyšná sídla mocných na Mostecku.

Děti se v úvodním videu dozví o jejich nové průvodkyni. Zvolila jsem Marii Leopoldinu Aloisie Lobkowiczovou. O ní více v kapitole 2.3.2.1.

Marie se divákům představí a pověde krátký monolog o historii zámku. Tak aby děti byly v obraze, co vše se tam dělo. Je to shrnuto jen do pár vět, je jim ukázán rodokmen rodu a jsou pozváni k tomu ať s ní společně pokračují.

II. Jak Jezeří vidíme z výšky?

Další místností na prohlídce jsou pokoje kapucínů. Dočasná expozice však nabízí pokoj pro jakousi dámu, kde je připravený čajový dýchánek. Co nás ale víc zaujme jsou malé repliky zámků a hradů z širokého okolí.

Právě u modelu Jezeří se podíváme na náš druhý bod. Tím, že před sebou děti vidí 3D model, jsem se pustila do představení zámku z ptačí perspektivy, tak jak ho momentálně vidí i oni. Ukážeme si zámek ze dvou stran – Severo-západní a Jiho-východní. Vysvětlíme si, co je to půdorys, který je na zámku v podobě písmene H.

Obrázek 1 – Model zámku

Marie jim také vysvětlí, čím se vyznačuje gotika, renesance a baroko, aby aspoň trošku viděli rozdíl. Dostane se jim vysvětlení, kde se na zámku nachází divadlo a kaple. Zjistí i kde bydlely děti a kněžna s knížetem.

III. Po stopách Československé armády

Třetí zastávkou je chodba u kaple. Tady se děti dozví něco o freskách. V průběhu scény bude voják natírat stěny okolo bílou barvou. Československá armáda si zámek upravila do podoby vojenské základny. Stěny byly poničeny

tím, že původní fresky byly zabileny. Jak však bude dále řečeno, byl to na jednu stranu i dobrý tah, protože díky této vrstvě byly zakryté, a tak nebyly v průběhu dalších desetiletí poničené a do budoucna je bude možnost odkrýt. Po celém zámku jsou již udělány drobné studie pod touto bílou vrstvou. Většinou poukazují na tu nejnovější fresku, a to tedy klasicistní. Právě ta by se měla později znovu odkrývat a restaurovat.

Touto scénou bych chtěla hlavně poukázat na to, že zámek má i značně novodobou historii, a nejen tu barokní. Ukazují tím, proč tady nevidí fresky tak jako třeba na jiných zámcích, které jsou ve značně zachovalém stavu.

IV. Zámecká kaple

„Byl mezi nimi trn z koruny Krysta pána ve stříbrné pozlacené kapsli, o kterémž pořídil Vilém († 1647), že má při nejstarším z rodu zůstat. Vilém tuším jej získal a dal naň nápis: 1595 spina ex corona J. Ch, salv. Nri. W. A. L., jiná svatost byla část svatého kříže, uložená v stříbrné monstranci ozdobené perlami a drahými kameny, na níž byl Lobkovský erb a rok 1540 (později opraveno a psáno 1560).“⁵⁸

Zámecká kaple, což je naše další zastávka, na které si ukážeme, co se zde dělo. Na zámku byl každé Velikonoce ukazován již zmiňovaný trn a část kříže, které se každoročně schovávaly do dalších Velikonoc. Tento akt jsem zvolila na doporučení paní kastelánky Hany Krejčové po debatě, co by mi doporučila ukázat v mé práci.

Další popis kaple nám znovu přibližuje Sedláček. Píše, že v obnovené kapli z roku 1805 se nachází obraz Matky boží od K. Škréty, který byl na oltáři a dále železná truhla se svátostmi.⁵⁹

⁵⁸ SEDLÁČEK, August. 1998. Hrady, zámky a tvrze království českého: Litoměřicko a Žatecko. Praha: Argo, 1998., s. 234, ISBN 80-7203-094-9.

⁵⁹ SEDLÁČEK, ref. 58, s. 231.

Krom vysvětlování, co je to monstrance či relikvie, jsem se rozhodla poukázat i na dobu předtím, než tam kaple stála, a to ukázkou sally tereny a vysvětlením co to je.

Celé video dovrší ukázka z nejnovější historie 20. století, kdy děti prakem ničí lustr.

V. Audienční sál

Zastávku číslo 5 tvoří audienční sál, který se v průběhu let dosti měnil. Sedláček píše, že ze starého popisu z 18. století víme, že v této části zámku se nacházel kulečnickový sál, zrcadlový pokoj, knihovna a knížecí obydlí s audienční síní. Pod ní se nacházelo několik světnic, prachárna či zbrojnice.⁶⁰ Tato jižní část zámku sloužila knížecí rodině jako hlavní obytná část předtím, než se roudnická linie přesunula do severního křídla. Tyto místnosti poté byly upraveny a některé nahrazeny částí kaple.

V této místnosti se děti dozví o lovecké minulosti pánů, to vysvětlí, proč tam dnes vidí vycpaná zvířata. Uslyší o kapucínech, kteří na zámku byli a využívali světničky přímo pod sálem, kam vedl tajný vchod. A nakonec i něco o freskách. Tedy spíše o malbách po filmařích a jediné dochované stropní fresce na celém zámku.

Tím se ukončí část v zámku, aby si v klidu mohli projít strašidelným sklepením.

VI. Přestavba zimní zahrady

Na vnitřním nádvoří se zastavíme na dvou místech. První video nám poskytne pohled na zimní zahradu. Zahrada jde vidět zevnitř zámku z velkého sálu. Můžeme ji vidět i z venkovní části, a to ze zahrady. Mimo jiné jde u tohoto pohledu vidět hlavní vstupní brána s již zmiňovaným erbem Hochhauserů.

⁶⁰ SEDLÁČEK, ref. 58, s. 231.

Dětem bude předveden příjezd kočárů na toto nádvoří. Mezitím se seznámí ještě s atlanty, na které narazili na západním nádvoří, než vstupovali do sklepů.

Konečně se dostaneme k samotné zimní zahradě, která byla zkrácena. Podle dochovaných maleb od Carla Roberta Crolla však víme, že v polovině devatenáctého století byla ještě dlouhá 20 metrů. Dětem se ukáže, jak pohled na ni zvenku asi vypadal.

VII. Kde byl arkýř?

Kvůli této lokaci jsem se k diplomové práci odhodlala. Při prohlídkách se i dospělému člověku těžko vysvětluje, že jsme na zámku měli arkýř, natož pak to vysvětlíte dětem, kteří si ho ani neumí představit.

Tím, že byla celá část budovy v 60. letech zbourána, tak zůstala holá zeď s dírami po vstupech a dveřích. Je to vlastně i první věc co návštěvníci vidí, když přicházejí na vnitřní nádvoří. Zde se dozví, jak vypadal přístavek a arkýř a co to vlastně arkýř je. Marie ukáže i výtah a poté proběhne samotné zbourání arkýře.

VIII. Rozloučení se

Závěrem zhlédnou video, kde se s nimi Marie rozloučí.

2.3.2. Ilustrace

Ilustrace vznikaly v elektronické verzi. K tomuto účelu jsem využívala dvou programů, Procreate a Adobe Photoshop. Často jsem tyto programy kombinovala, jelikož, co měl jeden to chybělo u druhého a naopak. Přimo ke kreslení jsem využila iPadu a jeho možnosti kreslit Apple pencil, pro počítačové úpravy jsem využila grafického tabletu Wacom.

Pro svůj styl kresby jsem se snažila co nejvíce držet originálních tvarů a reálných postav. Nastaly však chvíle, kdy jsem musela některé detaily či objekty vymyslet. K těmto účelům jsem se snažila najít co nejpřesnější historické prameny, které mě navedly k chybějícím částem.

2.3.2.1. Ilustrace postav

Postavy jsou stylizovány do realističtější kresby, kdy jsem se držela dobových obrazů, či fotografií, abych mohla vytvořit tyto charaktery.

I. Marie

Marie byla, podle mých průzkumů, jako jedna z mála narozena přímo na Jezeří a dožila se jen 29 let. Vybrala jsem si ji i proto, že není nijak významnou osobností v dějinách, a tak jsem jí chtěla důležitost přidělit.

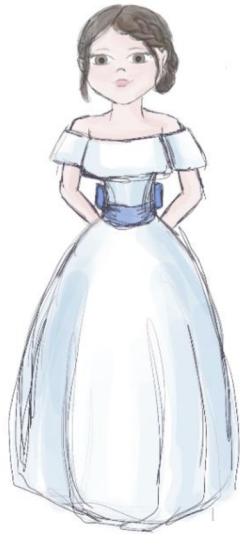
Je to dcera Ferdinanda Josefa Jana Nepomuka (8. knížete Lobkowicz) a vnučka Josefa Františka Maxmiliána (7. knížete Lobkowicz), jež udělal jedny z větších úprav na zámku.

Inspiraci pro tuto postavu mi dělal obraz jejích sourozenců, a to především její sestry Leopoldie. Bohužel přímo obraz Marie jsem nemohla nikde dohledat a ani s přesností nemohu říct, jestli nějaký existuje. Inspirací pro rysy tváře a také oblečení mi byla tedy její sestra.

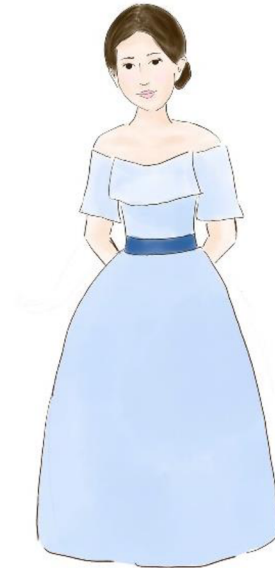

Obrázek 2 – Portrét dětí Ferdinanda J. J. N. Lobkowicze

S celkovým pojetím Marie jsem měla zprvu představu spíše víc kreslenou s velkýma očima a velkou hlavou. Dnes je tento styl dosti populární v kreslených pohádkách, které k nám přicházejí z ciziny.

Obrázek 3 – První náčrt

Obrázek 4 – První realistický náčrt

Zvolila jsem však podobu více reálnou, i když pro větší líbivost jsem oči taktéž zvětšila. Došla jsem k tomu po konzultacích právě s vybranou cílovou skupinou dětí, když jsem jim ukazovala, která varianta se jim líbí více.

Obrázek 5 – Konečná podoba: pohled zepředu

Obrázek 6 – Konečná podoba: pohled zezadu

II. Voják

Postava vojáka z Československé armády je inspirována dobovými fotografiemi vojáků v daném oděvu. Je možné, že přímo takovýto úbor pro běžné používání a život na zámku nepoužívali. Chtěla jsem však dětem ukázat, jak voják vypadal, když měl na sobě řádný oděv.

K vojákovi jsou poté doplněny i rekvizity jako je kbelík a štětec pro malování stěn.

Obrázek 7 – Československý voják z lidové armády: pohled zepředu

Obrázek 8 – Československý voják z lidové armády: pohled zezadu

III. Kapucín

Postava kapucína, který přechází do skrytých komůrek se taktéž inspirovala dobovými fotografiemi a typickým úborem.

Obrázek 9 – Kapucín: pohled zepředu

Obrázek 10 – Kapucín: pohled zezadu

IV. Kněz

Nejtěžším úkolem bylo najít co nejpřesnější oblek pro kněze. Tím, že se trn z Ježíšovy koruny ukazoval knížecí rodině, a ještě k tomu na Velikonoce, jsem usoudila, že by tento obřad mohl vést někdo v ornátu a hodnost jsem zvolila biskupa, což značí fialový svrchní díl.

Obrázek 11 – Kněz

2.3.2.2. Ilustrace míst

Místa a místnosti jsou překreslené tak, jak je můžeme vidět v realitě. Ve většině případů nejsou přesnou kopií míst z 21. století, ale je tam snaha o to, aby nevypadaly tolika zchátrale, jak je můžeme vidět dnes, ale aby se podobaly místům z 19. století. V několika případech jsem přímo musela vymyslet, jak to asi mělo vypadat jen za pomoci popisu nebo zmínky v textu, jelikož se žádné obrazové materiály nedochovaly.

I. Stříbrnice

Obrázek 12 – Stříbrnice

Obrázek 13 – Stříbrnice: foto

II. Chodba u kaple

Obrázek 14 – Chodba: baroko

Obrázek 15 – Chodba: foto

Obrázek 16 – Chodba: 50. léta

Obrázek 17 – Chodba: dnes

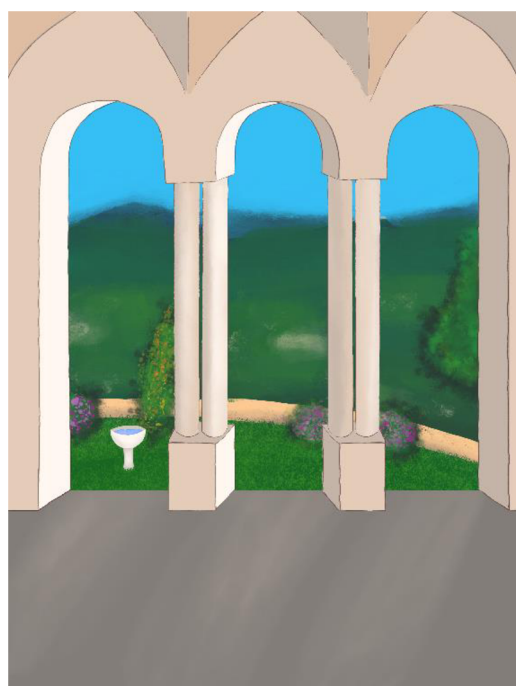
III. Kaple

Obrázek 18 – Kaple

Obrázek 19 – Kaple s oltářem

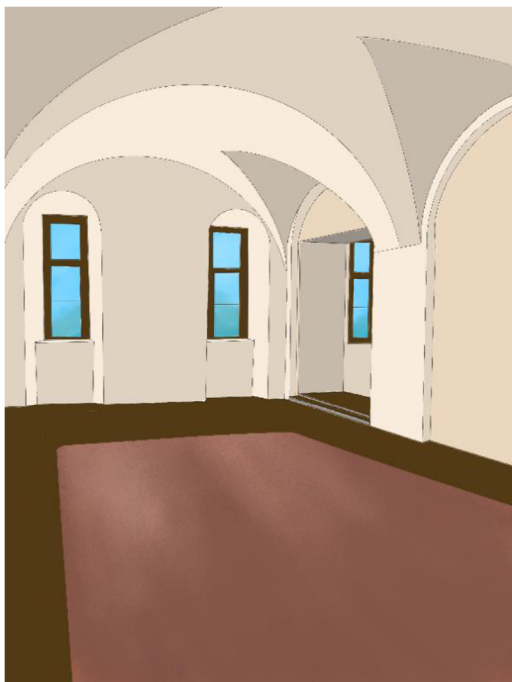

Obrázek 20 – Salla terrena

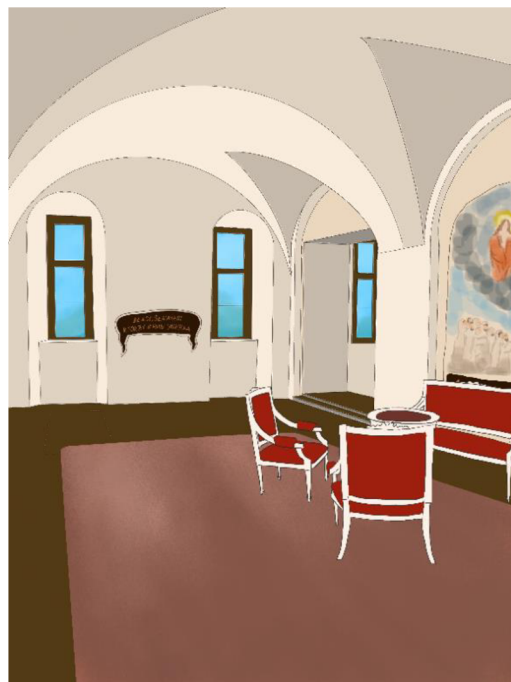

Obrázek 21 – Kaple: foto

IV. Audienční sál

Obrázek 22 – Audienční sál

Obrázek 23 – Audienční sál: dnes

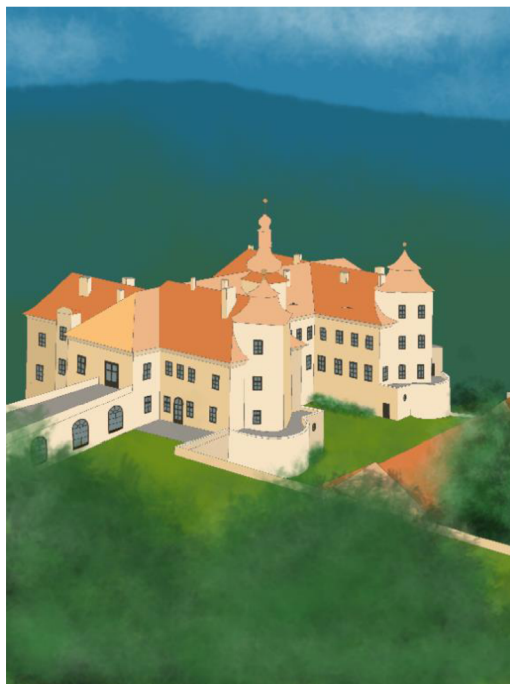

Obrázek 24 – Audienční sál: foto

V. Ptačí perspektiva

Obrázek 25 - Jižní pohled

Obrázek 26 - Severo-východní pohled

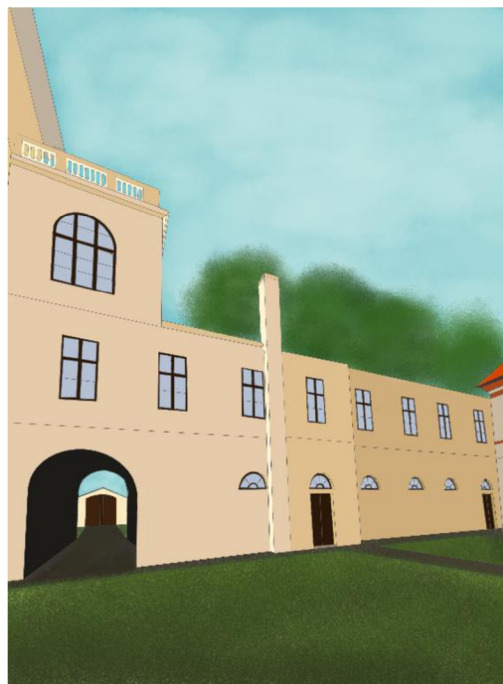

Obrázek 27 - Zámek ve 30. letech

VI. Zimní zahrada

Obrázek 28 - Přistavěná zimní zahrada

Obrázek 29 - Zimní zahrada

Obrázek 30 - Zimní zahrada: dnes

Obrázek 31 - Zimní zahrada: foto

Obrázek 32 – Portál

Obrázek 33 - Portál: foto

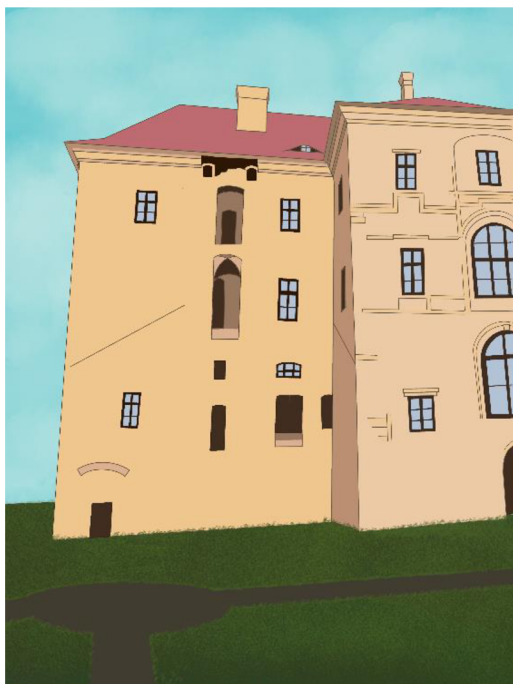

Obrázek 34 - Atlant nalevo: foto

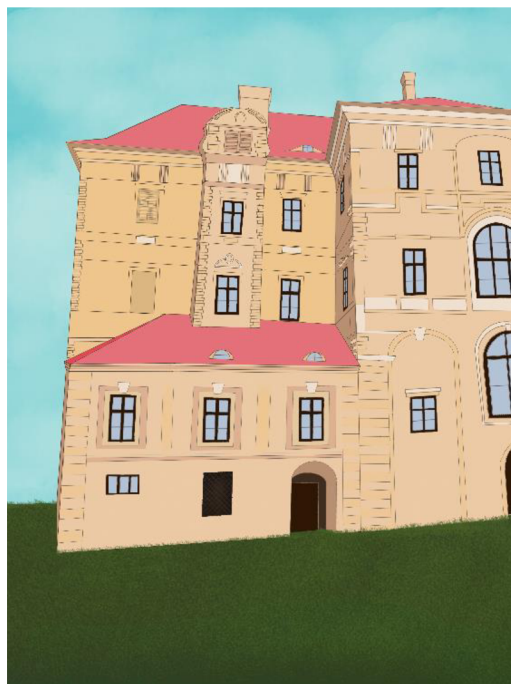

Obrázek 35 - Atlant napravo: foto

VII. Arkýř

Obrázek 36 - Jezeří bez arkýře

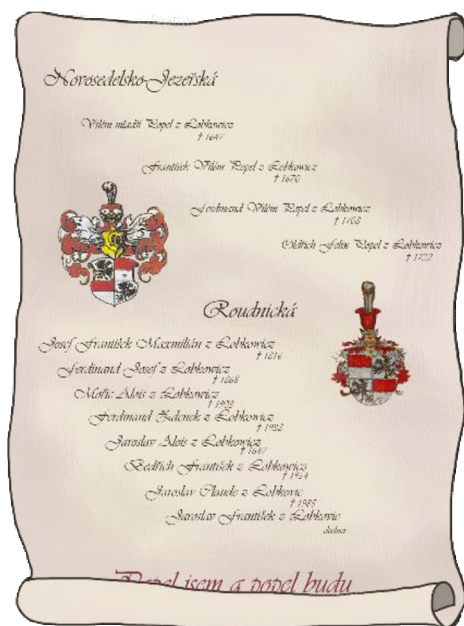

Obrázek 37 - Jezeří s arkýřem

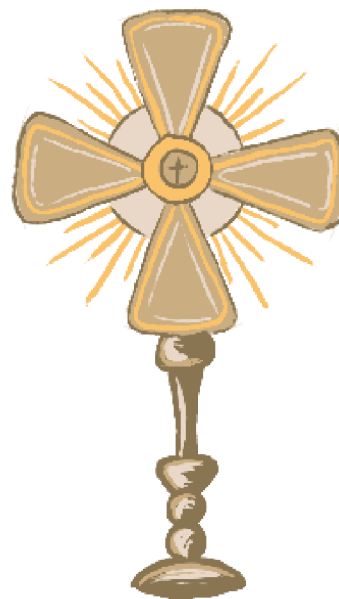

Obrázek 38 - Jezeří bez arkýře: foto

2.3.2.3. Doplnkové ilustrace

Obrázek 39 - Rodokmen

Obrázek 40 - Monstrance

Obrázek 41 - Koně

Obrázek 42 - Jelení trofej

Obrázek 43 - 7. kníže Lobkowitz

Obrázek 44 – Divadelní sál

Obrázek 45 – Renesanční zámky

Obrázek 46 – Gotický sloh

2.3.3. Doprovodné texty

Zde jsou sepsány monology, které pro jednotlivé scény říká Marie.

I. Představení

Ahoj, moje jméno je Marie Leopoldina Aloisie Lobkowiczová. Ale nemusíš si pamatovat všechna moje jména. Stačí, když mi budeš říkat Marie.

Narodila jsem se tady na tomto krásném zámku Jezeří v roce 1841. Naše rodina přišla z Roudnice nad Labem, a proto se naši větvi rodiny říká roudnicko-bilinská linie rodu. Zámek jsme získali po naší novosedelsko-jezeřské linii, která vymřela na začátku osmnáctého století. Zámek vlastnila dlouhých 100 let. Potom na zámek přišla naše rodina a v té době se zámku dařilo velmi dobře. Všude zněla hudba, přijíždělo sem mnoho známých hudebníků a hráli tady plno krásných melodií.

Obrázek 47 – Scéna: rodokmen

Obrázek 48 – Scéna: ve stříbrnici

Ne vždy se ale zámku dařilo dobře. Třeba když několikrát vyhořel nebo když ho osídlili vojáci, ať už němečtí, nebo čeští. Nejhorší asi bylo, když zámek zůstal opuštěný a lidé ho chtěli zbourat, aby tady mohli těžit hnědé uhlí. To už je ale vše za námi a zámku se už zase daří. Staráme se o něj, opravujeme ho a taky ukazujeme návštěvníkům, jako jsi ty.

Myslím, že historie máme prozatím dost. Než prozkoumáme alespoň malou část z našich 244 místností, tak se můžeš porozhlédnout tady ve stříbrnici. Je tu plno zajímavých věcí, které se našly kolem zámku. A taky se můžeš vyfotit v brnění.

II. Jak Jezeří vidíme z výšky?

Když se na zámek podíváme dneska, vidíme velikánskou budovu. Nebylo tomu tak ale hned ze začátku. Nejprve zde stála tvrz, což bylo jen malé sídlo. Později se z Jezeří stal gotický hrad, který měl postupně mnoho pánů. Gotické období bylo plné lomených oblouků, chrličů anebo silných stěn. V gotickém stylu se stavěly hlavně katedrály, které můžeš najít v evropských zemích, včetně naší republiky.

V 16. století náš hrad přestavěli na hezký renesanční zámek. Renesanci se gotika nelíbila, stavitelé chtěli stavět něco modernějšího. Renesanční sloh můžeme poznat podle toho, že se inspiroval antikou, tedy starým Řeckem a Římem. Renaissance vracela stavbám lidské měřítko a zámky byly mnohem pohodlnější než gotické tvrze a hrady.

Obrázek 49 – Scéna: půdorys

Obrázek 50 – Scéna: lokace pokojů

V období baroka moje rodina zámek přestavěla, a tak dneska zámek při pohledu shora vypadá jako velké písmeno H. Mluvím o půdorysu, což je vlastně tvar základů budovy.

Co je to ale baroko? Baroko je sloh, který je velmi okázalý, zdobný. Důraz se dává na kontrasty, dramatičnost, hru světla a stínů. Prostory se zvětšují a prosvětlují, působí velkolepě a bohatě. Používá se hodně křivek, jako je elipsa, které navozují pohyb a dynamiku. To byste mohli vidět třeba v našem divadelním sále. V baroku vzniklo množství dramatických soch a obrazů. Tady na zámku na nádvoří můžete vidět dva atlanty, svalnaté muže, kteří drží náš balkonek. Tato podoba nám zůstala až do dneška, jen za druhé světové války si — představte si to! — nám Němci nechali zámek celý natřít na zeleno. Natěr už ale zmizel, a tak zelenou už tady nevidíte.

A teď už jen v rychlosti — abyste se neztratili. V tomto křídle máme apartmány pro kněžnu a knížete. Kněžna měla své pokoje dole a kníže nahoře. Naproti je potom císařské apartmá. Mezi nimi se nachází západní nádvoří s atlanty. O těch už jsem vám říkala!

Nu a tady se nám schovává zmíněné elipsové divadlo a pod ním je kaple. Také do ní se za chvíli podíváš. Vzadu jsou jídelna a kuchyně. A kde jsem bydlela já? No přece tady! Hned kousek od jídelny.

III. Po stopách Československé armády

Společně jsme už prošli část zámku a prohlédli si jej. Co na něj říkáš? Nechybí ti tu barevné stěny? Nebo nějaká krásná výmalba? Třeba freska? Mně ano. Když jsem tu bydlela, každá místnost měla jiné stěny. Byly krásně barevné, bylo na nich mnoho různých motivů.

Není to tak dávno, co zámek navštívili vojáci. Nejprve ti němečtí, o kterých už jsem ti říkala, že natřeli náš zámek na zeleno. Později — v 50. letech — přišli i vojáci z československé lidové armády. A ti nám zámek doslova vybilili. Nejprve odnesli všechnen nábytek z místností, které chtěli používat. Některé kusy nábytku dokonce vyhodili nebo spálili. A potom si vzali bílou barvu a štětce a všechny naše krásné fresky zabilili, aby tu mohli mít přísně čistou vojenskou základnu.

Nejdříve jsem se na ně zlobila. Ale dnes se ukazuje, že právě díky té bílé barvě se nám fresky uchovaly bez většího poničení dodnes. Restaurátoři, lidé,

kteří zámek opravují, teď mohou stěny opravit a uvést do původního stavu. Zámek třeba v budoucnosti bude mít zámek stejně krásné stěny, jako měl kdysi. Tak pojd', ať už můžeme projít těmito dveřmi!

Obrázek 51 – Scéna: před vybiléním

Obrázek 52 – Scéna: po vybiléní

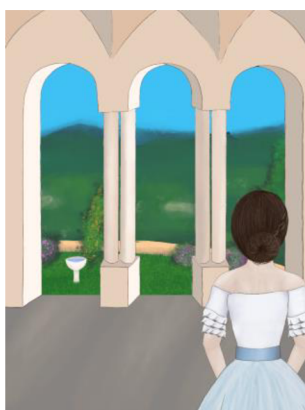
IV. Zámecká kaple

I náš zámek — podobně jako jiné zámky — měl krásnou kapli. Teď stojíme na její oratoři, na vyvýšeném místě kaple, které bylo původně vyhrazeno jen pro nás, šlechtu. Naši poddaní seděli v kapli dole pod námi. Kapli nechal postavit můj dědeček František Maxmilian Lobkovic, který tu přestavěl hodně věcí. Právě on nechal na zámku postavit divadelní sál, kde hráli hudebníci ty nejkrásnější skladby. Párkrát jsem tu zaslechla i skladbu od Beethovena, toho slavného hudebníka.

Předtím, než to tady dědeček změnil na kapli, tak tu byla sala terrena. Že nevíš, co to je? Nemusíš se bát, to slovo není nějaké zaklínadlo. Znamená vlastně něco jako přízemní, otevřený sál. Takovéto prostory bývaly na zámcích běžné, často byly zajímavě vyzdobeny a sloužily obyvatelům pro odpočinek nebo koncerty. Ukážu ti, jak vypadala naše sala terrena. V té době jsem ještě nebyla na světě, ale takto nějak tehdy vypadala. Ze saly terreny se dalo dostat rovnou do našich zahrad a na terasy s květinami. Potom se tu ale postavila kaple, na kterou se můžeš dívat také ty dnes.

Asi si umíš představit, že v kapli se odehrávaly především náboženské obřady. Například na Velikonoce se tu věřícím ukazovala monstrance Trnu z trnové

koruny Ježíše Krista. Ještě jsi slovo monstrance neslyšel? Monstrance je vlastně taková zdobná skříňka, do které se ukládají vzácné relikvie. Nu a relikvie, to jsou nábožensky významné ostatky svatých nebo předměty spojené se životem Ježíše a svatých. My jsme tady měli obzvláště vzácnou relikvii: lidé věřili, že právě u nás uchováváme jeden z trnů koruny, kterou měl na hlavě Ježíš Kristus. Podle bible mu pichlavou korunu nasadili jeho mučitelé před poslední cestou, na jejímž konci byl ukřižován. Ať už to s našim trnem bylo jakkoliv, po druhé světové válce se monstrance ztratila a nikdo neví, kde dnes je.

Obrázek 53 – Scéna: Salla Terena

Obrázek 54 – Scéna: obřad

Lustr tu už vidět nemůžeš, protože asi před 50 lety tady děti chodily s praky a pro zábavu se střefovaly právě do lustru. Postupně ho celý rozbily. No, s tím už se nedá nic dělat. A my půjdeme dále.

V. Audienční sál

Dneska tady můžeme vidět plno zvířat. Přesto ale nejsme v lese, nýbrž v loveckém salonku! Jak můžeš vědět z různých pohádek nebo pověstí, většina šlechty ráda jezdila na lovy. Ulovená zvířata bylo zvykem vycpávat a vystavovat na odiv jako lovecké trofeje. Tento lovecký salonek zařídila moje rodina. Roky před tím tuto místnost naši předci využívali jako audienční sál. To byla reprezentativní místnost, kam za pány z Jezeří chodily návštěvy.

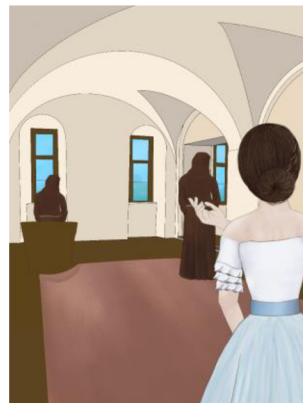
Ještě předtím pomohla naše rodina františkánům, členům mnišského řádu, založit tady na Mostecku klášter. Několik kapucínů, řádových bratrů spadajících pod františkánský řád, dokonce bydlelo přímo tady u nás. A proč se jmenovali

kapucíni? Jednoduše proto, že měli dlouhou a špičatou kapuci, kterou se odlišovali od jiných větví františkánského řádu. Ptáš se, kde přesně tu bydleli? Jen na chvílku počkej, jeden kapucín zrovna přichází.

Dole pod sálem mají takové malé cely, kde bydleli. Byly to vlastně skromné komůrky, ke kterým se mohli dostat právě tudy, anebo vedle z místnosti po úzkém schodišti.

Obrázek 55 – Scéna: lov

Obrázek 56 – Scéna: skrýš pro mnichy

Když se rozhlédneš, můžeme tady na stěnách vidět plno maleb. Ty ale nejsou tak staré, jak by se mohlo zdát. V době, kdy byli vaši rodiče malí, tady filmaři natáčeli dokument. A tato výzdoba tu po nich zbyla. Nejedná se tedy o historické malby. Jediné, co nám tady zůstalo ještě po mé rodině, je stropní malba. Naštěstí ji nikdo za ta léta neodstranil nebo nepomaloval.

Prohlédni si zbytek tady uvnitř a sejdem se zase venku.

VI. Přestavba zimní zahrady

Tak už jsme venku. Doufám, že tě strašidelný sklep moc nevyděsil. Tady na tomto nádvoří se rozhlédneme a ukážeme si pár věci. Začneme touto částí, která je za mnou.

Můžeš vidět, že v přízemí, hned vedle vstupu do zámku, je průjezd. A vzadu za ním je vidět hlavní brána do celého areálu. Bránu jste už viděli, když jste šli od parkoviště.

Další dveře vedou do stáji, kam se můžeš jít taky podívat. Koně přijížděli s kočáry hlavní branou na západní nádvoří. To je to nádvoří, kde se nacházejí sochy mužů u hlavních vstupních dveří. Říká se jim atlanti podle řeckých pověstí, na stavbách ale tyto sochy plní vlastně funkci sloupů. A kdo byl Atlas? Tento silák měl podle starořeckého příběhu držet nebeskou klenbu. Naši atlanti nemají tak náročný úkol, ale přece jen: musí držet alespoň náš balkon. U atlantů tedy panstvo vystoupilo a kočáry s koňmi odjely sem. Kočárovna je potom napravo za správcovskou budovou. Nu a tady jsou stáje pro koně. A v patře nad stájemi se nacházejí pokoje pro kočí.

Obrázek 57 – Scéna: kočáry s koňmi

Obrázek 58 – Scéna: zbourání třetího patra

Proč je ale třetí patro o tolik kratší než ta patra pod ním?

Pokud jste prozkoumali zámeckou zahradu důkladně, tak jste mohli nahlédnout do této místnosti. Je to naše zimní zahrada.

Proč je ale tak malá? Jak už jsme si ukázali, zámek se během let hodně měnil a jednou ze změn bylo i zkrácení zimní zahrady. Dříve však byla velká a pohled na ni mohl vypadat takto.

Představ si, kolik asi různých druhů květin mohli v tak velké zahradě mít.

Dneska už nám zbyla jen tato část. Pokud na ni nezapomeneš, tak nahoře ze zahrady do ní můžeš nahlédnout.

VII. Kde byl arkýř?

Tady jste si jistě všimli, že nám nějaká část zámku chybí. Určitě jsme tady neměli kozí chlívek, to bych si přeci pamatovala. Toto nádvoří bylo převážně pro naše poddané, kde pracovali správcové, kočí, podkoní anebo kuchaři a sloužící.

Místo koz se tady limula vlně z našich kuchyní. Byl tady také přístavek, aby naše kuchyně byla ještě větší a my tak měli na výběr mnohem více jídla.

Nad kuchyní byl potom arkýř. Takové zvláštní slovo, že? Arkýř je takový výstupek, který vyčnívá ze stěny, a tím rozšiřuje vnitřní místnosti. Pro nás to byla chodbička, která vedla k jídelnám. Když se pozorně podíváš, tak můžeš vidět ještě zbytek výtahu. Nemysli si ale, že jsem se v něm vozila. Tento výtah vozil pouze chutné pokrmy. Že ho nevidíš? Pozorně se podívej na ta dřeva nalevo. Výtah se schovává za nimi.

Obrázek 59 – Scéna: výtah na jídlo

Obrázek 60 – Scéna: zborcení arkýře

A jak se to stalo, že nám tato část zámku chybí? V 60. letech se lidem kuchyně na rozdíl ode mě nelíbila, a tak to tady zbourali. S čím však nepočítali, bylo to, že arkýř může spadnout. Stalo se, arkýř spadl, a lidé si do zámku nešikovně udělali díru.

Možná jednou, až sem přijedeš se svými dětmi, tak nám tu arkýř znovu bude stát a ty se budeš moci podívat, jak jsem to tu měla kdysi krásné.

VIII. Rozloučení se

Ted' už mi nezbývá nic jiného než se s tebou rozloučit. Doufám, že se ti prohlídka se mnou líbila a že mě zase někdy přijdeš navštívit. Co ty víš, třeba tě příště zavedu zase někam jinam a poznáme spolu další část našeho jedinečného zámku.

Tak ahoj a zase někdy na viděnou!

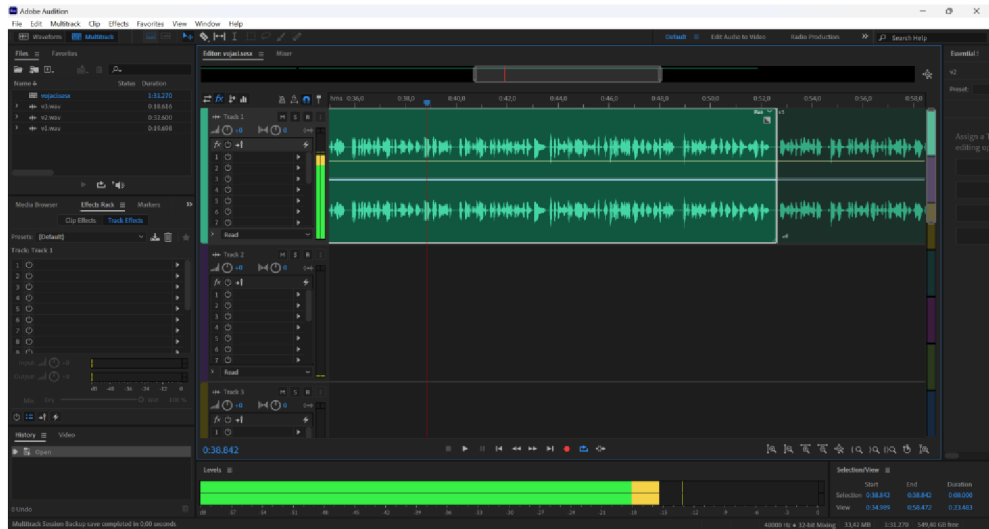

Obrázek 61 – Scéna: loučení se

2.3.4. Animace

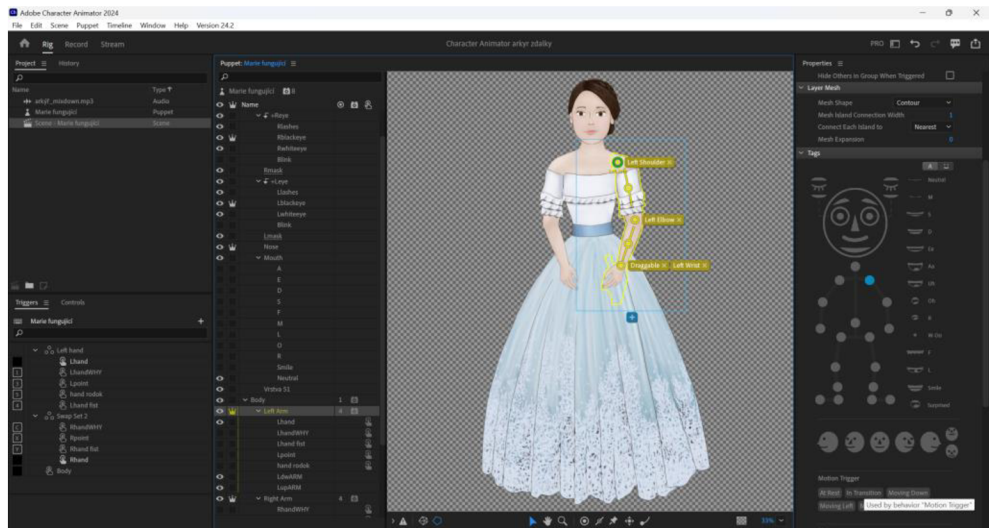
Samotná animace videí probíhá v programech od společnosti Adobe. Postupně jsem pracovala v programech Adobe Audition, Animate, Character Animator, After Effects a Premiere Pro.

Prvním na seznamu bylo nahrát doprovodné texty do audia. V programu Audition se pracovalo příjemně. Bylo však zapotřebí mít mikrofon lepší kvality. V programu jsem poté hlas modifikovala, aby Marie nezněla jako dospělý člověk, tím že sama má být dítě.

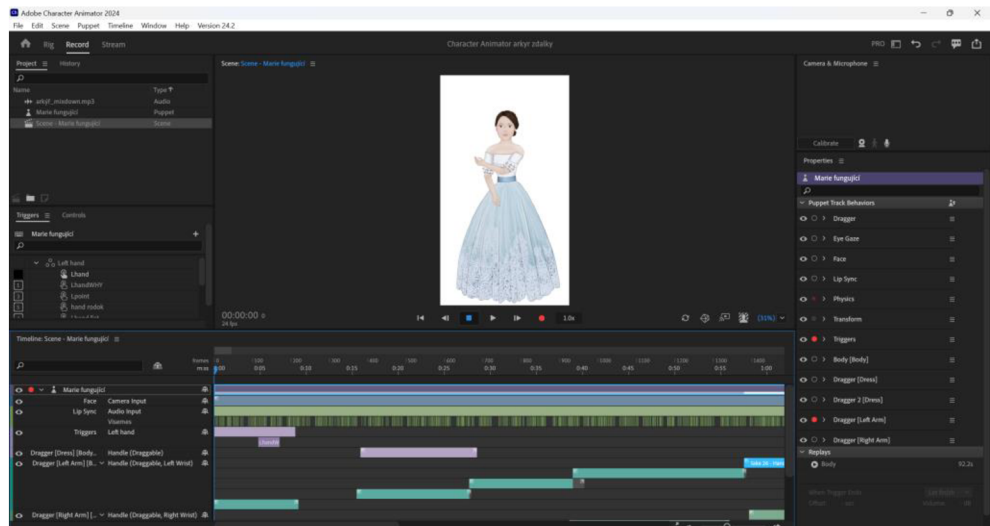

Obrázek 62 – Adobe Audition

Dalším krokem bylo Marii rozpoehybovat a rozmluvit. K tomu mi posloužil Character Animator. Tento program byl i důvodem, proč jsem šáhla po celé Adobe sadě. Příjemně se s ním pracuje, jen ho musíte pochopit. Marii jsem musela dát funkce pro Lip Sync, naučit ji mrkat a pohybovat rukama. Po nahrání audia do programu, šlo automaticky řeč vygenerovat. Za pomoci kamery Marii rozpoehybovat a naučit mrkat. Funkce Dragger mi poté zajistila funkčnost rukou. V tomto programu jsem animovala i postavu mnicha, kněze a kočáru s koňmi.

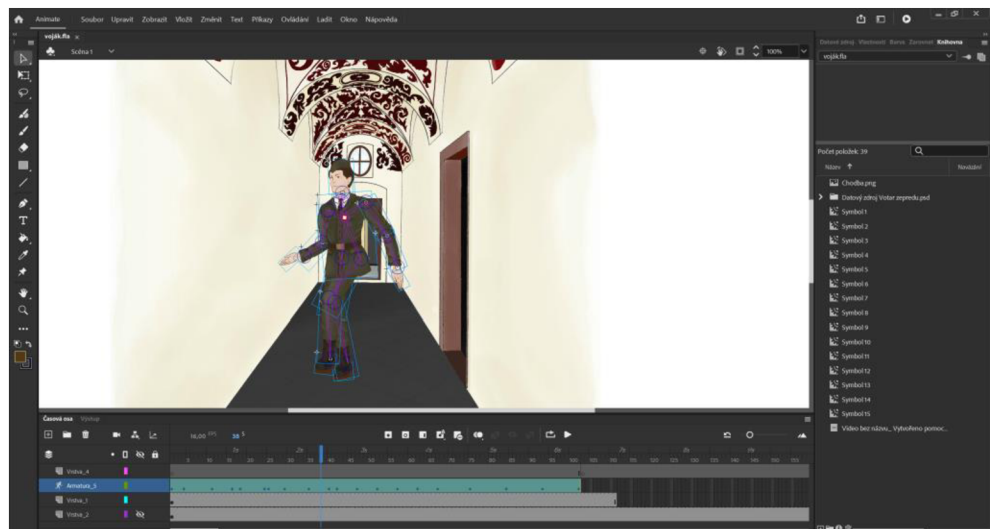

Obrázek 63 – Adobe Character – Puppet

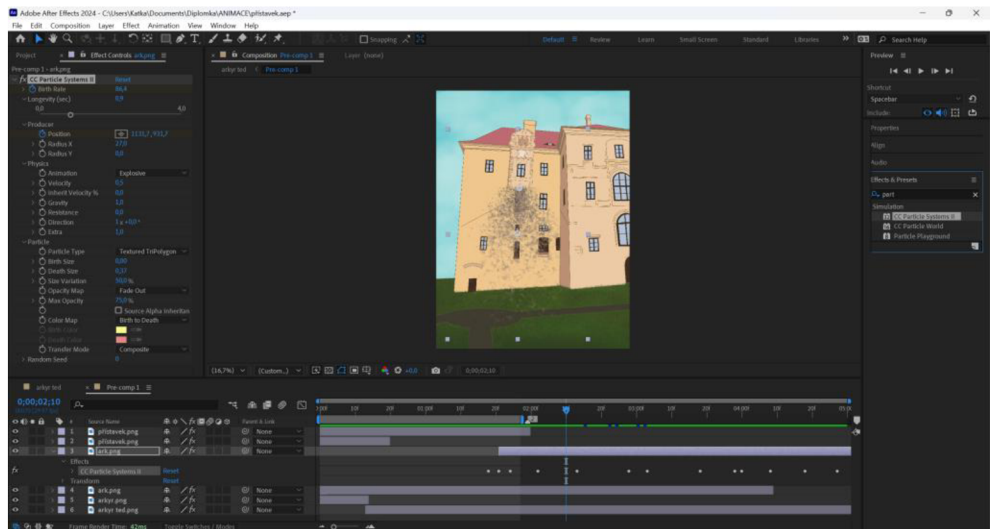
Obrázek 64 – Adobe Character – Scene

Animate mi poté posloužil pro drobnější animace a chůzi vojáka. V tomto programu jsem pracovala s animací snímek po snímku, kdy jsem postupným překreslováním roztáhla rodokmen, otevřela tajný poklop a nechala spadnout lustr. Postava vojáka byla animována funkcí bones, kde jsem snímek po snímku animovala pochod.

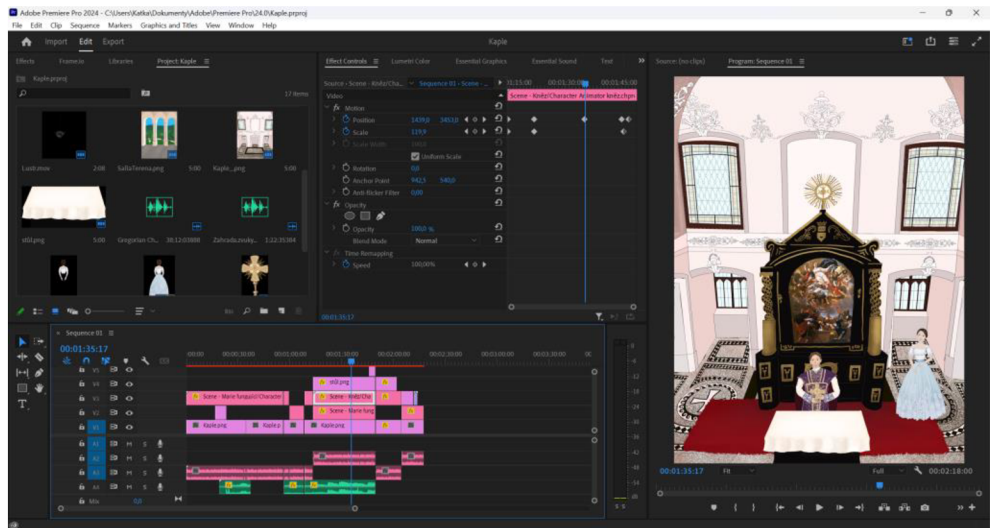
Obrázek 65 – Adobe Animation

After Effects byl využit pro dostavění a zbourání částí budov. Pomocí efektu Particles.

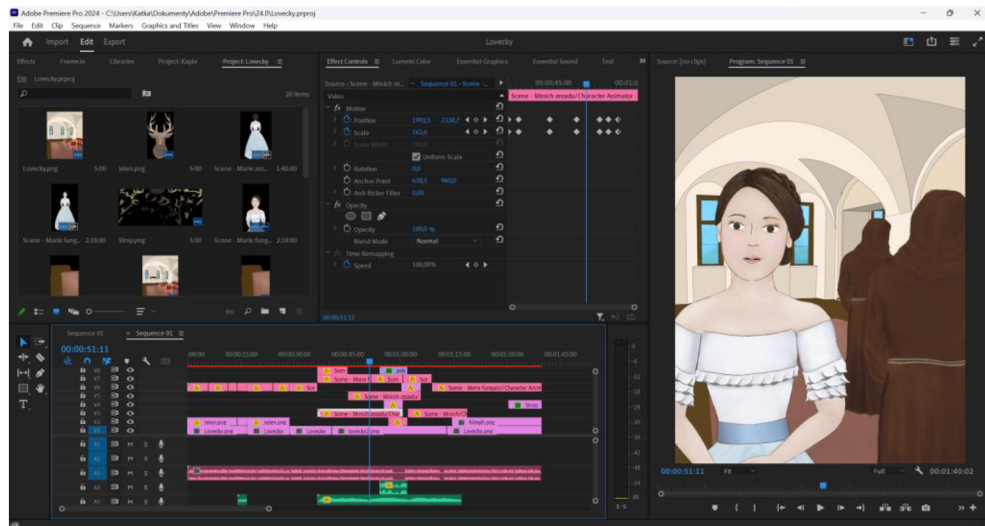

Obrázek 66 – Adobe After Effects

Nakonec byl použit program Premiere Pro, kde se jednotlivé části daly dohromady. Záleželo na rozmístění vrstev, rozmístění jednotlivých aktérů a pozadí. Dodání audia, ať už hlavního mluveného slova anebo zvuků v pozadí. S tímto programem se pracovalo také dobře, protože pokud už přijdete na princip toho, co potřebujete, pak už jde všechno dobře.

Obrázek 67 – Adobe Premiere Pro – Kaple

Obrázek 68 – Adobe Premiere Pro – Audienční sál

Kdybych to měla shrnout, tak jsem myslela, že budu celou dobu pracovat v jednom programu. Nakonec jsem se naučila se vším všudy pracovat v sedmi programech, a to ještě nebyla řeč o získání zkušeností s reprodukcí.

2.4.Reprodukce

2.4.1.1. Přehrání animací

Reprodukce videí mi rozšířila obzory o nové zkušenosti s aplikací Artivive z pohledu umělce, webovou stránkou, tvorbou QR kódů a nahráváním videí na YouTube kanál.

K reprodukci jsem zvolila primární využití v aplikaci Artivive, ale i sekundární použití.

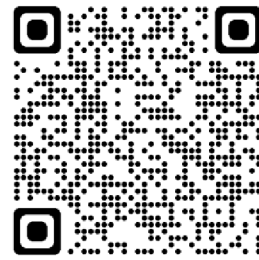
I. Artivive – primární použití

Jednotlivá videa se budou přehrávat na aplikaci Artivive. Aplikace slouží primárně umělcům, kteří chtějí své dílo „rozpohybovat“. Funguje na jednoduchý způsob. Divák si v daném obchodě (Google Play, App Store, ...) aplikaci stáhne. Poté povolí přístup k fotoaparátu a zobrazí se mu fotoaparát přímo v aplikaci. Nakonec stačí obrazovkou najít dané dílo, které spustí již umělcem nahrané video. Toto se dá vyfotit i nahrát.

V mé verzi se tedy bude na určitém bodě hledat výšeč přímo z interiéru zámku, to poté spustí přehrávanou animaci. Děti budou podle mapky vědět, kam mají dojít a co zde hledat. Poté si video mohou spustit a poslechnout si co jim Marie chce sdělit, podívat se co se se zámek dělo anebo jak to tam dřív vypadalo.

Google Play – Android

App Store – iOS

Obrázek 69 – Artivive app

Obrázek 70 – Artivive app – foto

II. QR odkazy – sekundární použití

Alternativou jsou poté QR odkazy. Je totiž možné, že někteří návštěvníci si danou aplikaci nebudou chtít stáhnout. Proto je možnost QR kódů, které po naskenování návštěvníka převedou na dané video na platformě YouTube.com. Tyto QR kódy budou umístěny přímo na určených místech na zámku.

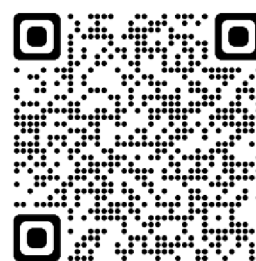
Seznámení se

Jak Jezeří vidíme z výšky?

Po stopách Československé armády

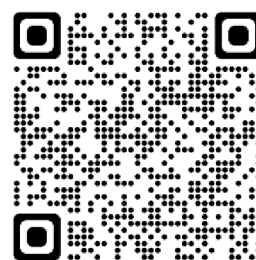
Zámecká kaple

Audienční sál

Představení zimní zahrady

Kde byl arkýř?

Rozloučení se

III. Webová stránka

Třetí a poslední alternativou je, že telefon nezvládne přečíst ani QR kód. Pro tento účel jsem založila webovou stránku <https://s-marii-po-zamku-jezeri.webnode.cz>. V jednotlivých článcích se přímo vyskytují videa.

Odkaz na webovou stránku najdou návštěvníci na mapce, která bude k vyzvednutí na pokladně zámku.

Ahoj návštěvníku

Chtěla bych se ti představit. Moje jméno je Marie Leopoldina Aloisie Lobkoviczová a žila jsem tady na Jezeří v 19. století.

Dovol mi abych tě u nás provedla.

Stáhni si aplikaci Artivive a nebo se se mnou projdi tady na webové stránce.

Už se na tebe moc těším.

Obrázek 71 – Web – Úvodní strana

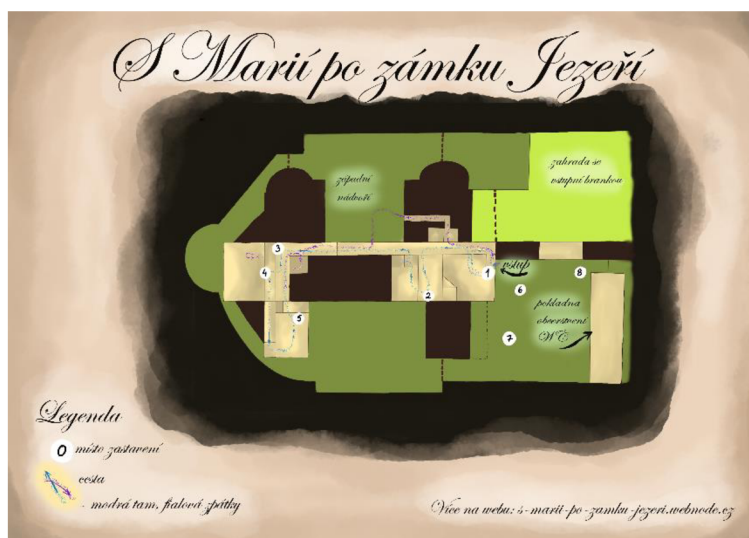

Obrázek 72 – Web – Jednotlivá zastavení

2.4.1.2. Mapa

Na pokladně zámku bude k dispozici mapa, kde všude se můžou návštěvníci zastavit. Na stejném místě si zakoupí lístek k okruhu bez průvodce a vyrazí na prohlídku.

Mapa je půdorysem přízemí zámku s doporučenou cestou. Jsou zde pro děti zaznačené polohy, kde se jim video přehraje. Následně i webová stránka pro další možnost spuštění prohlídky. Nechybí ani popis, jak prohlídku zvládnout.

Obrázek 73 – Přední strana mapy

Obrázek 74 - Zadní strana mapy

2.5.Evaluace

Pro evaluaci při chodu průvodce na zámku, bude možnost sdělit personálu svoje hodnocení.

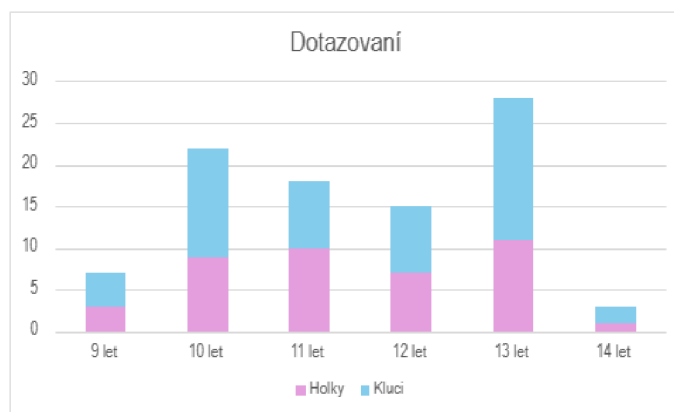
V rámci diplomové práce proběhla evaluace a prvotní testování následujícím způsobem. Nešlo udělat přímé testování v provozu, jelikož se nacházíme mimo sezónu. Nakonec však bylo možno jít na zámek aspoň s pár dětmi.

2.5.1. Dotazník pro videa

V první etapě testování jsem oslovila několik desítek dětí. Byla jim puštěna videa, nezávisle na tom, jestli zámek navštívili.

Tato etapa sloužila pro zjištění, pro jakou věkovou kategorii se videa hodí. Jestli obecně chodí děti na památky a jestli mají rády prohlídky s průvodcem. Dotazování na obecné informace jsem zvolila pro nabídnutí průvodce správné věkové kategorii. Potřebovala jsem si tím ujasnit, jestli je video líbivé, je mu rozumět a jaké nedostatky děti odhalily.

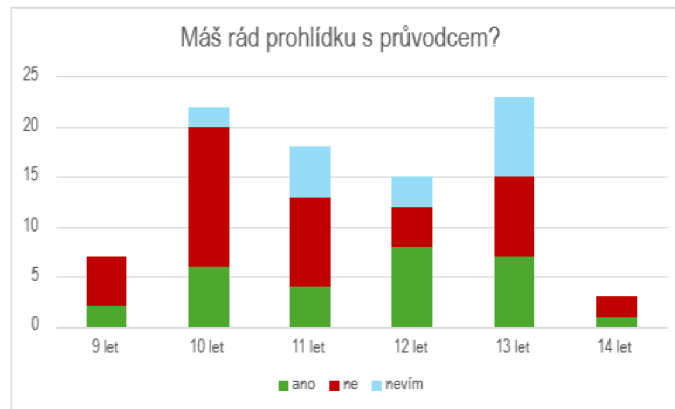
První se zaměřím, na věk a pohlaví dětí. Z 93 dotazovaných jsem měla 41 dívek a 52 chlapců. Věkové zastoupení příkládám v grafu.

Obrázek 75 – Graf: Dotazování

Dále jsem se zaměřila na to, jestli mají děti rády obecné prohlídky s průvodcem. Jestli je baví jít na památku a poslouchat monolog. Z mého

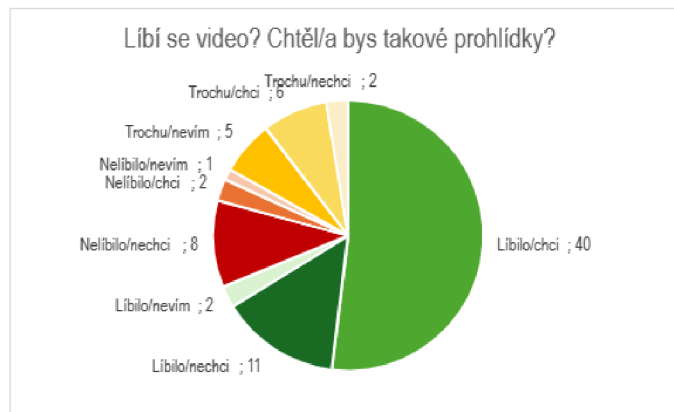
dotazníku jsem pochopila, že starší děti kolem 12 a 13 let jsou vcelku nerozhodní. V tomto věku se mění názor na průvodce a spíše ho chtějí, než že nechtějí. Od některých jsem se osobně dozvěděla, že radši půjdou s průvodcem, který po nich nebude nic chtít, než aby museli vnášet vlastní iniciativu.

Obrázek 76 – Graf: Máš rád prohlídku s průvodcem?

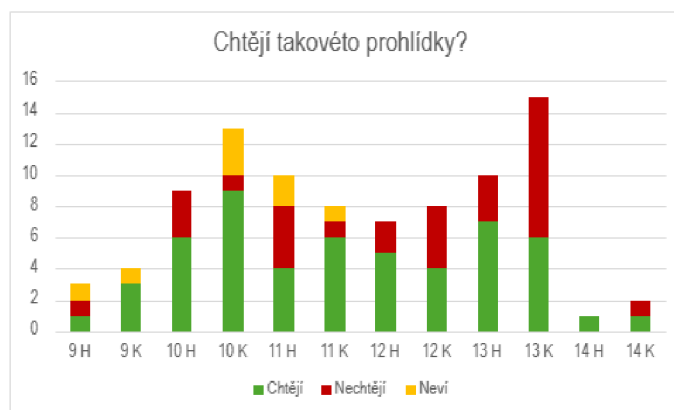
Nakonec nejdůležitější pro tuto diplomovou práci, bylo zjistit, jestli se jim videa líbí, jestli jim rozumí a zda by takové prohlídky chtěli. Názory byly různorodé. Do grafů jsem je však musela zjednodušit. Některé děti měli připomínky k hlasu, jiní k podobě princezny. Dostalo se mi i takové zpětné vazby, že jsou taková videa pod jejich úroveň a průvodce je průvodce. Tím, že jsem prvotně myslela, že videa budou převážně pro děti ve věku 11-15 let, tak jsem nakonec musela přehodnotit situaci a posunout věkovou hranici níž. Myslím si tedy, že hranice by měla být od 9 do 12 let, ale mohou být výjimky.

Nejprve ukáži graf zaměřen na spokojenost s vizuálem videí a to, jestli by takové prohlídky chtěli. Převažovala pozitivní část, že se jim videa líbí, a tak by i takovou prohlídku chtěli zkusit.

Obrázek 77 – Graf: Líbí se video? Chtěl/a bys takové prohlídky?

Druhým grafem je, zda by chtěli takovou prohlídku anebo nechtěli. Většina odpovědí, kdy ji nechtějí, byla doplněna tím, že jít s průvodcem je lepší. Pro ty děti, co zadali možnost, že neví, tak hádám, že k jejich věku je těžké si představit, jak by to probíhalo.

Obrázek 78 – Graf: Chtějí takovéto prohlídky?

Obecně si tedy myslím, že po této zkušenosti je třeba udělat takovýto průzkum dříve než později. Děti přichází i s drobnými detaily jako dokreslit někam další nábytek, nebo dozdobit Marii. Jiní zase s tím, že by bylo lepší zmodifikovat hlas trochu jinak. Obecně na hlas Marie byly dva tábory. Někteřým se nelíbil, že byl moc modifikovaný, jiným se líbil, že právě nezněl moc jako lidský hlas průvodce.

2.5.2. Zkušenost s aplikováním na menším počtu dětí

Druhá etapa, bylo vyzkoušet chod videí přímo na zámku. Pomůcka byla vyzkoušena na menší skupince, kdy jsme zkoušeli všechny možnosti přehrání videí.

Nejvíce se ověřila možnost načtení QR kódem. Aplikace Artivive nefungovala pohotově, když si to najednou zkusilo více dětí. Přesto však 2-3 děti aplikaci zvládlo, záleželo na místě. Dalším zádrhelem bylo připojení, kdy po celém zámku není možnost Wi-Fi. Takže jeden rozšířený hotspot byl slabší. To se však vyřešilo tím, že po zkoušce, jak se dá připojit, jsme si to pustili na větším tabletu, aby všichni viděli a nerušilo nás více zvuků.

Děti místa na mapce našly, nebyl to velký zádrhel. Nejsem si však jistá, jestli jsem nevybrala skupinu, která s orientací nemá problém. Myslím však, že pokud budou v budoucnu spolupracovat děti s rodiči, tak jsou místa seřazena tak, jak je určena i „dospělácká“ prohlídka. Na určených místech potom chvíli trvalo, než se aplikace Artivive našla, ale to je problém rozebraný v minulém odstavci.

Po skončení jsem měla s dětmi zpětnou vazbu. Jeden chlapec měl výborné nápady. Nápady, které by ho bavily trochu víc než to, co jsem jim nabídla. Dovolím si je zde shrnout:

Bylo by lepší, kdyby tam bylo více vypravěčských postav. Přeci jen kluky princezna moc nenadchne. Proč nemůže být na výběr z různých období? Třeba kdybyste si na místě mohli vybrat, jestli chcete povídat o zámku v 17 století anebo 20 století. A pak by tam třeba mohl být voják. No a vždycky před tím, než si to pustíte bude na výběr. Můžete si pustit více pohledů než jenom ten jeden.

Z tohoto rozhovoru jsem usoudila, že by to byl určitě dobrý nápad do budoucna. Netvrdím, že jsem o něm chvíli neuvažovala, ale při práci jednoho člověka, by to dalo mnohem víc času na to to zrealizovat.

Další otázky byly na to, jak dlouho práce zabrala, jestli jsem to celé dělala já a jestli by šlo dát ještě více zvuků do pozadí. Obecně se ptali na podobné věci

jako děti z minulé kapitoly. Zazněla i otázka, jestli když mají prarodiče staré telefony a nebudou moct s tím takhle pracovat, jestli můžou vůbec na zámek přijít. Tomu bylo odpovězeno, že ano. Mobilní průvodce pro děti je jen jako doplněk ke všem prohlídkám, které již na zámku jsou.

Zajímavá diskuse proběhla nad tím, že by to chtělo soutěž na závěr. Něco, za co by mohli dostat odměnu. Byl návrh přímo na aplikaci, která by přezkoušela, co všechno si zapamatovali. Dalo by se prý spojovat období s definicí a tak. Po dokončení by si mohli v pokladně vyzvednout odměnu.

Poslední, co zmíním byla otázka – Co když se budu chtít rodičů na něco víc zeptat? Jak mi to dovysvětlí? – Otázka byla položena, protože jsme postupovali ve skupince bez rodičů. Dívce bylo vysvětleno, že rodiče budou mít svůj vlastní text, tak jak je zvykem na tomto okruhu, a budou tedy vědět více informací díky kterým ji to mohou dovysvětlit, pokud bude chtít.

Nakonec dostaly děti za úkol vyplnit krátký dotazník, abych měla jejich odpovědi i fyzicky. Dotazník se skládal z obecného úvodu: kolik jim je, jaké jsou pohlaví, jestli na zámky chodí často a s kým. Poté byly konkrétnější otázky na to, jak se jim procovalo. Následoval kvíz, kde jsem si chtěla ověřit, jestli si zapamatovali konkrétní věci, co jim Marie říkala. Nakonec místo pro napsání, co zlepšit.

Odpovědi odpovídají tomu, že děti porozuměly práci s různými možnostmi spuštění videa. Prohlídka je bavila a u mladších dětí, myšleno 8-9 let, bylo řečeno, že by to sami bez dospěláka nezvládli.

Obecně tedy myslím, že mobilní průvodce byl vyzkoušen, chyby nalezeny a děti si to i v uměle vytvořených podmínkách užily. Tím je myšleno, že nebyl prázdninový provoz. Jsem si vědoma, že o prázdninovém provozu bude třeba upozornit na potřebu sluchátek a té možnosti, že bude chvíli potřeba počkat, pokud bude v místnosti více jak 5 uživatelů.

Závěr

Závěrem práce mohu říct, že edukační pomůcka je vážně určena nejmladším návštěvníkům zámku Jezeří. Z původních odhadů, že se bude jednat o pomůcku převážně pro žáky druhého stupně, jsem usoudila, že je pro žáky stupně prvního. Při zkoušení děti vypadaly, že je to baví. Nestály znuděně kolem, ale aktivně se zapojovaly a chtěly hledat další místa s příběhem.

V dnešní době je těžké upoutat pozornost dítěte na delší dobu, než je jen pár minut. Proto si myslím, že videa byla dosti krátká na to, aby děti udržely pozornost. Místy mohla být kratší, ale to by se jim nedostalo skoro žádných informací. Možná jen poznámka do budoucna, udělat videí víc, ale kratších. Obecně zapojí i celou rodinu, takže mohou zaujmout i všechny věkové kategorie, když poté starší členové rodiny dovysvětlí dětem další detaily.

Myslím si, že i edukativní obohacení pomůcky je vcelku úspěšné. Z rozhovoru s dětmi bylo vidět, že termínům porozuměli. Už jim nebude slovo arkýř cizí a možná až se budou ve škole učit o jednotlivých symbolech slohů, tak si na něco i vzpomenou. Beru to jako úspěšné začlenění nových termínů do edukační pomůcky.

Po zkoumání témat v teoretické části jsem překvapena, že formy průvodcovství pro děti existují. Není jich až tolik, jsou zaměřeny ještě na mladší děti, ale můžeme je najít. Po vyzkoušení, jaká je s tím práce však chápu, proč jich není víc. Třeba do budoucna se toto odvětví prohlídek více uchytilo, protože v tom sama vidím potenciál.

Kdybych měla říct své dojmy z toho, jak se mi na diplomové práci pracovalo. Odpovím, že to bylo náročné a zdlouhavé, ale jsem ráda, že jsem si tím prošla. Celý proces zkoumání nových dovedností a toho, jak zvládnou pracovat v novém prostředí animace mě překvapil. Myslím, že i když to není naprosto dokonalé, tak na první zkušenost s tímto médiem a prací v jednom člověku jsem samu sebe překvapila.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

BRABCOVÁ, Alexandra. Brána muzeí otevřená: [průvodce na cestě muzea k lidem a lidí do muzea]. Náchod: Juko, 2003. ISBN 80-86213-28-5.

DURDÍK, Tomáš a GOJDA, Martin. Ilustrovaná encyklopedie českých hradů. Praha: Libri, 2000. ISBN 8072770039.

HAVLŮJOVÁ, Hana a HUDEC, Petr a INDROVÁ, Martina. Památky nás baví. 1, Objevujeme kulturní dědictví s předškoláky a žáky 1. stupně základních škol: metodika tvorby, realizace a hodnocení kvality edukačních programů v oblasti péče o kulturní dědictví pro primární vzdělávání. Praha: Národní památkový ústav, 2015. ISBN 978-80-905631-6-2.

HAVLŮJOVÁ, Hana a CHARVÁTOVÁ, Kateřina a INDROVÁ, Martina. Památky nás baví. 2, Předáváme péči o kulturní dědictví žákům 2. stupně základních škol a středoškolákům: metodika tvorby, realizace a hodnocení kvality edukačních programů v oblasti péče o kulturní dědictví pro sekundární vzdělávání. Praha: Národní památkový ústav, 2015. ISBN 978-80-905631-7-9.

HAVLŮJOVÁ, Hana a INDROVÁ, Martina a SVOBODA, Petr. Památky nás baví. 4, Kulturní dědictví jako příležitost pro učení všech generací: metodika tvorby, realizace a hodnocení kvality edukačních programů v oblasti péče o kulturní dědictví pro neformální a informální učení. Praha: Národní památkový ústav, 2015. ISBN 978-80-905631-9-3.

HAVLŮJOVÁ, Hana, HUDEC, Petr a JORDÁNOVÁ, Květa a INDROVÁ, Martina. Památky nás baví. 5, Objevujeme kulturní dědictví bez bariér: metodika tvorby, realizace a hodnocení kvality edukačních programů v oblasti péče o kulturní dědictví pro účastníky se speciálními vzdělávacími potřebami. Praha: Národní památkový ústav, 2015. ISBN 978-80-906167-0-7.

HAVLŮJOVÁ, Hana, CHARVÁTOVÁ, Kateřina a INDROVÁ, Martina a KLAPKO, Dušan. Památky nás baví. 3, Potenciál kulturního dědictví pro vysokoškolské a další vzdělávání pedagogů: metodika tvorby, realizace a hodnocení kvality edukačních programů v oblasti péče o kulturní dědictví pro terciární vzdělávání. Praha: Národní památkový ústav, 2015. ISBN 978-80-905631-8-6.

HORÁČEK, Martin a MYSLIVEČKOVÁ, Hana a ŠOBÁŇOVÁ, Petra. Muzejní pedagogika dnes: sborník příspěvků z mezinárodní konference pořádané katedrou výtvarné výchovy PdF UP v Olomouci 6.5.2008. Sborník. Olomouc: Univerzita Palackého Olomouc, 2008. ISBN 978-80-244-1993-0.

HORÁČEK, Radek. Galerijní animace a zprostředkování umění: poslání, možnosti a podoby seznamování veřejnosti se soudobým výtvarným uměním prostřednictvím aktivizujících programů na výstavách. Brno: Cerm, 1998. ISBN 80-7204-084-7.

HUDEC, Petr. Postupme si dále!. 2, Mnoho podob interpretace: metodika inovativních přístupů k prezentaci a interpretaci historických interiérů a exteriérů. Praha: Národní památkový ústav, 2022. ISBN 978-80-7480-163-1.

CHUPÍKOVÁ, Eva. Moje hrady a zámky: (čtyři děti, čtyři výlety, čtyři významné české památky). Praha: Mladá fronta, 2014. SBN 978-80-204-3294-0.

CHUPÍKOVÁ, Eva. S pastelkami po Lobkoviczkém paláci. První průvodce památkami pro děti. Olomouc: Hranostaj, 2013. ISBN 978-80-87627-34-1.

CHUPÍKOVÁ, Eva. S pastelkami po zámku Nelahozeves. První průvodce památkami pro děti. Olomouc: Hranostaj, 2013. ISBN 978-80-87627-33-4.

JAREŠ, Jakub. Postupme si dále!. 1, Rozvíjíme tradici, aneb, Od výkladu k interpretaci: metodika průvodcovské činnosti v historických interiérech a exteriérech. Praha: Národní památkový ústav, 2022. ISBN 978-80-7480-162-4.

KOUKAL, Pavel. Státní zámek Jezeří. Ústí nad Labem: Národní památkový ústav, 2005. ISBN 80-85036-31-2.

KUBŮ, Naděžda. Metodika průvodcovské činnosti na hradech, zámcích a dalších zpřístupněných památkách. Odborné a metodické publikace. Praha: Národní památkový ústav, 2014. ISBN 978-80-7480-007-8.

SEDLÁČEK, August. Hrady, zámky a tvrze království českého: Litoměřicko a Žatecko. Praha: Argo, 1998. ISBN 80-7203-094-9.

STUHLÍKOVÁ, Alice. Hradní a zámecký pedagog – utopie, nebo příležitost? Journal of Historical Heritage Preservation: časopis státní památkové péče. Praha: Státní nakladatelství, 4. 2012, Sv. 72(2), ISSN 1210-5538.

STUHLÍKOVÁ, Alice. Nové trendy ve zprostředkování kulturních památek ve Francii. Journal of Historical Heritage Preservation: časopis státní památkové péče. Praha: Státní nakladatelství, 2. 2010, Sv. 70 (1), ISSN 1210-5538.

ŠKODA, Stanislav. Tajemství Pražského hradu: ilustrovaný průvodce pro děti. Praha: Fragment, 2018. ISBN 978-80-253-3565-9.

ŠOBÁŇ, Marek a HRBEK, David a HAVLÍK, Vladimír. Škola muzejní pedagogiky 6. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 978-80-244-1871-1.

ŠOBÁŇOVÁ, Petra. Muzejní edukace. Monografie. Olomouc: Univerzita Palackého Olomouc, 2012. ISBN 978-80-244-3003-4.

ŠOBÁŇOVÁ, Petra. Škola muzejní pedagogiky 1: poznámky k partnerství výtvarné a muzejní pedagogiky. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 978-80-244-1866-7.

ŠVEC SYBOLOVÁ, Monika. Putování za památnými místy Čech. Praha: Euromedia Group, 2023. ISBN 978-80-242-8808-6.

TLÁSKALOVÁ, Jitka a APPL, Filip a ZEMAN, Jan. Zázpisník návštevvníka památek. Praha: Národní památkový ústav, generální ředitelství, 2018. ISBN 978-80-7480-106-8.

Další zdroje

JAK PŘEŽÍT DOVOLENOU. *Interaktivní prohlídka Prahy* [online]. © 2024 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.jakprezidovolenou.cz/dobrodruzne-vypravy/>

JINDŘICHŮV HRADEC, MĚSTSKÉ INFORMAČNÍ CENTRUM. *Interaktivní průvodce městem* [online]. © 2000–2024 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://infocentrum.jh.cz/redakce/index.php?clanek=91502&lanG=cs&slozka=52010>

MASARYKOVA UNIVERZITA. *Didaktický kufřík jako inspirace nejen k výuce dějin každodennosti* [online]. © 2024 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.ped.muni.cz/komensky/clanky/didakticky-kufrik-jako-inspirace-nejen-k-vyuce-dejin-kazdodennosti>

MĚSTO VELTRUSY. *Zámek má novou mobilní aplikaci* [online]. ©2016 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.veltrusy.cz/mesto/aktuality/zamek-ma-novou-mobilni-aplikaci>

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Hradozámecká noc* [online]. © 2003–2022 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/hradozamecka-noc>

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Památky nás baví: Tahák* [online]. © 2003–2022 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.pamatkynasbavi.cz/cs/tahak>

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Pedagogové – letní škola památkové edukace* [online]. © 2003–2022 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: [Npu.cz/cs/onas/vzdelavani/pro-verejnost/edukace-na-pamatkach/pedagogove](https://www.npu.cz/cs/onas/vzdelavani/pro-verejnost/edukace-na-pamatkach/pedagogove)

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *PodCastle NPÚ* [online]. © 2003–2022 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/podcastlenpu>

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Tajemství Libosadu* [online]. © 2003–2022 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/cs/e-shop/44224-tajemstvi-libosadu>

Památky pro děti.: O PRŮVODCÍCH [online]. ©2024 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.pamatkyprodeti.cz/o-pruvodcich/>

SEZNAM.CZ. *Stream: Národ sobě* [online]. © 1996–2024 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.stream.cz/narodsobe>

TRIPEDUCA S. R. O. *Skryté příběhy: Mobilní HRA Pro Zvidavé děti a Hravé Rodiče* [online]. 2016 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.skrytepribehy.cz/>

Obrázkové zdroje

Obrázek č. 1 – vlastní zdroj

Obrázek č. 2 – Franz Schrotzberg, „Tři nejstarší děti knížete Ferdinanda Josefa“, 1844, olejomalba. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/62/Maximilian%2C_Moritz_a_Leopoldine_Luise_z_Lobkowitz.jpg

Obrázek č. 3-78 – vlastní zdroj

Anotace

Jméno a příjmení:	Bc. Kateřina Večeřová
Katedra:	Katedra výtvarné výchovy, PdF UP Olomouc
Vedoucí práce:	doc. Mgr. Petra Šobánková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2024

Název práce:	Mobilní průvodce pro děti po zámku Jezeří
Název v angličtině:	Guid for children on mobile app at Jezeří castle
Anotace práce:	Diplomová práce je zaměřena na tvorbu edukační pomůcky pro zámek Jezeří. V teoretické části je rozebrána památková edukace a jednotlivé typy prohlídek či edukačních pomůcek. Praktická část se zabývá tvorbou animovaných videí pro prohlídku na zámku. Jejím uplatněním na zámku a vyzkoušením na dětech.
Klíčová slova:	Památková edukace, edukační pomůcky na památkách, animace, průvodcovství
Anotace v angličtině:	The diploma thesis is focused on the creation of educational aids for Jezeří Castle. In the theoretical part, cultural heritage education and individual types of tours or educational aids are discussed. The practical part deals with the creation of animated videos for a tour of the castle. Applying it at the castle and testing it on children.
Klíčová slova v angličtině:	cultural heritage education, educational aid at cultural heritage, animation, guid
Přílohy vázané k práci:	Webová stránka: s-marii-po-zamku-jezeri.webnode.cz
Rozsah práce:	89 s.
Jazyk práce:	Český jazyk